

Opinnäytetyö (AMK)

Sosiaalialan koulutusohjelma

Lapsi-, nuoriso- ja perhetyön koulutusohjelma

2011

Jatta Saarela ja Heidi Takaneva

MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITON MONIKULTTUURINEN PERHEKAHVILA

- Perhekahvilan toimintamalli ja vapaaehtoisten
koulutusmateriaali

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

Turun ammattikorkeakoulu

Sosiaaliala | Lapsi-, nuoriso- ja perhetyö

Marraskuu 2011 | 82+43

Terttu Parkkinen

Jatta Saarela ja Heidi Takaneva

MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITON MONIKULTTUURINEN PERHEKAHVILA

Toiminnallisen opinnäytetyön aihe on Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL) monikulttuurinen perhekahvila. Opinnäytetyö on työelämälähtöinen kehittämishanke, koska aihe saatiin toimeksiantona MLL:n Varsinais-Suomen piiristä. Toimeksianto on kehittää monikulttuurisen perhekahvilan toimintamalli ja vapaaehtoisten koulutusmateriaali. Opinnäytetyön kohderyhmä on alle kouluikäisten lasten perheet.

Viitekehyksessä tarkastellaan monikulttuurisuutta Suomessa ja lapsiperheiden tilannetta yhteiskunnassa. Yhteiskunnallisen tarkastelun jälkeen käsitellään ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä ja vertaistoimintaa. Viimeisenä esitellään Mannerheimin Lastensuojeluliitto järjestönä.

Kehittämistehtävät ovat toimintamallin suunnitteleminen ja koulutusmateriaalin laatiminen. Toimintamallin tavoitteena on sisältää toimintaa, joka vähentää perhekahvilakävijöiden ennakkoluuloista johtuvaa vaikeutta kohdata eri kulttuureista kotoisin olevia ihmisiä ja edistää perheiden yhteistoimintaa. Koulutusmateriaalin tavoitteina on perehdyttää vapaaehtoiset monikulttuurisen perhekahvilan ohjaajiksi ja parantaa heidän valmiuksiaan kohdata eri kulttuureista kotoisin olevia perheitä.

Kehittämistehtävät ja tavoitteet saavutetaan käyttämällä kehittämismenetelmiä, jotka ovat keskustelu, toimintaan osallistuminen, palaverit sekä seinä- ja pyramidityöskentely. Toimintaympäristöinä kehittämishankkeessa ovat Perhetalo Heideken sekä perhekeskukset Marakatti ja Touhula.

Kehittämishankkeen tuotoksia ovat monikulttuurisen perhekahvilan toimintamalli ja koulutusmateriaali, joka koostuu ohjaajan oppaasta ja PowerPoint – esityksestä. Toimintamalli sisältää monikulttuurisen perhekahvilan rungon, esimerkkejä teemoista, viisi toimintakertaa ja ohjeita ohjaajalle. Ohjaajan opas sisältää tietoa MLL:sta, vapaaehtoistoiminnasta, monikulttuurisuudesta ja vertaistoiminnasta. PowerPoint – esitys on tiivistelmä ohjaajan oppaan sisällöistä, ja se on kehitetty koulutuksen tueksi.

Monikulttuurisen perhekahvilatoiminnan aloittaminen MLL:n Varsinais-Suomen piirissä on ajan-kohtaista ja kehittämishanke vastaa tähän tarpeeseen. Siirrettävissä ja muokattavissa olevat tuotokset antavat piirille mahdollisuuden jatkaa monikulttuurisen toiminnan järjestämistä.

ASIASANAT:

Ennaltaehkäisevä lastensuojelu, kulttuuri, lapsiperheet, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, monikulttuurisuus, perhekahvila, vertaistuki

Jatta Saarela and Heidi Takaneva

MULTICULTURAL FAMILYCAFÉ OF THE MANNERHEIM LEAGUE FOR CHILD WELFARE

Multicultural familycafé of the Mannerheim league for child welfare is the topic of the functional bachelor thesis. The thesis is a project that originates in working life because the topic was given as an assignment by the Mannerheim league for child welfare's district organization of Finland Proper. The assignment is to develop an operations model for multicultural familycafé and a training material to volunteers. The target group of the thesis is families with children under school age.

Multiculturalism in Finland and social situation of families with children is explored in the framework. After social exploration, the preventive child welfare and peer support are covered. Last, the Mannerheim league for child welfare is introduced as an organization.

The construction of the operations model and the training material are the development's tasks. The aim of the operations model is to include activity that reduces visitors' prejudices to confront people from different cultures and to promote cooperation between families. The aims of the training material are to familiarize volunteers to work in a multicultural familycafé and to improve their readiness to confront families from different cultures.

The development tasks and aims will be achieved by using development methods that are conversation, taking part in activity, meetings, wall and pyramid working. The operational environments of the development are Family House Heideken and family centres Marakatti and Touhula.

Outputs of the project are the operations model of multicultural familycafé and the training material which consists of an instructor's guide and a PowerPoint slide show. The operations model consists of multicultural familycafé's pattern, examples for themes, five models for operational times and directions for the instructor. The training guide contains information about the Mannerheim league for child welfare, volunteer work, multiculturalism and peer support. The PowerPoint slide show is a summary of the contents of the instructor's guide and it is developed to support the training.

The start of the multicultural familycafé in the Mannerheim league for child welfare's district organization of Finland Proper is current and this project answers this need. Movable and formable outputs give an opportunity to continue to organize multicultural activity.

KEYWORDS:

Culture, familycafé, family with children, multicultural, peer support, preventive child welfare, the Mannerheim league for child welfare

SISÄLTÖ

KÄYTETYT LYHENTEET	7
1 JOHDANTO	8
2 KULTTUURIEN MONINAISUUS SUOMESSA	10
2.1 Kulttuuriin liittyviä käsitteitä	10
2.2 Erilaisuuden suvaitseminen	12
2.3 Monikulttuurisuuden kohtaaminen	14
3 LAPSIPERHEET YHTEISKUNNASSA	16
3.1 Perheen käsite	16
3.2 Lapsiperheiden hyvinvointi	16
3.3 Monikulttuuriset lapsiperheet	19
4 LAPSIPERHEIDEN TUKEMINEN	22
4.1 Perhetyön käsite	22
4.2 Ennaltaehkäisevä lastensuojelu	24
5 VANHEMPIEN VERTAISTUKI	26
5.1 Vertaisryhmä	26
5.2 Ohjaajan rooli vertaisryhmässä	28
6 MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITTO JÄRJESTÖNÄ	30
6.1 Organisaatio	30
6.2 Arvot ja toimintaperiaatteet	31
6.3 Perhekeskus- ja perhekahvilatoiminta	32
7 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT	35
7.1 Tausta ja toimeksianto	35
7.2 Kehittämistehtävät ja tavoitteet	36
7.3 Toimintaympäristö ja toimijat	36
7.4 Kehittämismenetelmät	39
8 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN	44
8.1 Kehittämistoiminnan eteneminen	44

8.2 Työskentely keväällä 2011	45
8.3 Työskentely syksyllä 2011	52
8.4 Dokumentointi	65
9 TUOTOKSET	67
9.1 Monikulttuurisen perhekahvilan toimintamalli	67
9.2 Ohjaajan opas monikulttuurisen perhekahvilan vapaaehtoistyöhön	69
9.3 PowerPoint –esitys	71
10 ARVIOINTI	72
10.1 Toteutuksen onnistuminen	72
10.2 Eettisyys ja luotettavuus	74
10.3 Ammatillinen kasvu	75
10.4 Kehittämisehdotukset	76
LÄHTEET	78

LIITTEET

Liite 1. Muistot.

Liite 2. Kysymyksiä kansainvälisestä perhekahvilasta.

Liite 3. Mainokset.

KUVAT

Kuva 1. Työntekijöiden ajatukset kirjattiin seinätyöskentelyn avulla.	42
Kuva 2. Työntekijät tekemässä yhteistä pyramidia.	43
Kuva 3. Heidi esittämässä koulutuspaketin sisältöä palaverissa 10.5.2011.	49
Kuva 4. Yhteinen pyramidi.	51
Kuva 5. Sormiväreillä tehdyt kädenjäljet.	56
Kuva 6. Kaikki nauttivat sämpylöiden tekemisestä.	58
Kuva 7. Musiikkituokio monikulttuurisessa perhekahvilassa.	59
Kuva 8. Tytöt maalaamassa syksyn värejä.	60

Kuva 9. Opinnäytetyöpäiväkirja oli yksi dokumentoinnin välineistä.	65
--	----

KUVIOT

Kuvio 1. Ulkomaiden kansalaisten perheet vuosina 1995 ja 2009 (Tilastokeskus 2011).	20
Kuvio 2. Opinnäytetyössä mukana olleet toimijat.	37
Kuvio 3. Kehittämismenetelmät.	39
Kuvio 4. Toimintatutkimuksen spiraalimalli (Heikkinen 2007, 203; Rantanen & Toikko 2009, 67).	44
Kuvio 5. Kehittämistoiminnan eteneminen keväällä 2011.	45
Kuvio 6. Seinätyöskentelyssä esiin nousseet aiheet.	50
Kuvio 7. Opinnäytetyön eteneminen syksyllä 2011.	53

KÄYTETYT LYHENTEET

MLL	Mannerheimin Lastensuojeluliitto
Stakes	Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus
THL	Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
UNESCO, Unesco	United Nations Educational Scientific and Cultural Organisation, Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö
UNICEF, Unicef	United Nations Children's Fund, Yhdistyneiden Kansakuntien lastenjärjestö

1 JOHDANTO

Maahanmuutto on lisääntynyt Suomessa ja tätä kautta myös monikulttuuristen perheiden määrä on kasvanut huomattavasti viimeisen 16 vuoden aikana (Tilastokeskus 2011). Turussa on vieraskielisiä asukkaita noin 13 600 eli 7,7 % koko väestöstä (Rajala 2011, 6). Vieraskielisten perheiden ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL) monikulttuurisen toiminnan puuttumisen vuoksi MLL:n Varsinais-Suomen piirissä on noussut tarve kehittää monikulttuurista perhekahvila-toimintaa alle kouluikäisten lasten perheille. Tästä tarpeesta syntyi toimeksiannotomme, jonka tehtävänä on kehittää monikulttuurisen perhekahvilan toimintamalli ja vapaaehtoisten koulutusmateriaali vuoden 2011 aikana.

Opinnäytetyön lähtökohta oli kiinnostuksemme työskennellä yhteistyössä MLL:n kanssa. Saimme työelämälähtöisen kehittämishankkeen toimeksiannon MLL:n Varsinais-Suomen piirin lapsi-, nuoriso- ja perhetoiminnan päälliköltä. Toimeksiannon pohjalta opinnäytetyöstä muodostui toiminnallinen, sillä tavoitteena oli kehittää kaksi tuotosta työelämän tarpeeseen. Toimintamallin tavoitteina on vähentää perhekahvilakävijöiden ennakkoluuloista johtuvaa vaikeutta kohdata eri kulttuureista kotoisin olevia ihmisiä ja edistää perheiden yhteistoimintaa. Koulutusmateriaalin tavoitteina on perehdyttää vapaaehtoiset monikulttuurisen perhekahvilan ohjaajiksi ja parantaa heidän valmiuksiaan kohdata eri kulttuureista kotoisin olevia perheitä.

Kehittämismenetelminä opinnäytetyössämme ovat keskustelu, toimintaan osallistuminen, palaverit sekä seinä- ja pyramidityöskentely. Menetelmiä käyttämällä saavutamme kehittämistehtävät ja tavoitteet. Toimintaympäristöinä kehittämishankkeessa ovat Perhetalo Heideken sekä perhekeskukset Marakatti ja Touhula. Toimijoina hankkeessa on piirin työntekijöitä, Varissuon yhdistyksen työntekijä sekä vapaaehtoisia.

Opinnäytetyömme käynnistyi tammikuussa 2011 toimeksiantajan tapaamisella ja varsinainen kehittämistoiminta alkoi huhtikuussa kehittämismenetelmien avul-

la. Toimintamallin kehittämisen aloitimme toukokuussa ja koulutusmateriaalin kehitimme syyskuussa, jolloin myös toimintamalli valmistui.

Opinnäytetyöraporttimme etenee johdonmukaisesti viitekehyksestä opinnäytetyön lähtökohtiin, toteuttamisen etenemiseen ja tuotosten esittelyyn. Viitekehyyksessä perehdymme monikulttuurisuuteen, siihen liittyviin käsitteisiin ja sen kohtaamiseen sekä perheiden yhteiskunnalliseen tilanteeseen ja hyvinvointiin. Näiden jälkeen määrittelemme perhetyön ja ennaltaehkäisevän lastensuojelun, johon kehittämistoimintamme pohjautuu. Lopussa käsittelemme vertaisryhmää ja sen ohjaamista sekä esittelemme Mannerheimin Lastensuojeluliittoa järjestönä.

Viitekehyyksen jälkeen kerromme opinnäytetyön taustasta, kehittämistehtävistä ja tavoitteista, toimintaympäristöstä sekä kehittämismenetelmistä. Opinnäytetyön toteuttamisen etenemisen olemme jakaneet kevään ja syksyn työskentelyyn. Tuotokset – kappaleessa esittelemme kehittämämme monikulttuurisen perhekahvilan toimintamallin ja vapaaehtoisen koulutusmateriaalin, joka sisältää ohjaajan oppaan ja PowerPoint – esityksen. Lopuksi arvioimme kehittämishankkeen onnistumista, toimintamme eettisyyttä ja ammatillista kasvuamme sekä pohdimme mahdollisia kehittämissuhteita.

2 KULTTUURIEN MONINAISUUS SUOMESSA

2.1 Kulttuuriin liittyviä käsitteitä

On keskeistä määritellä aluksi kulttuuri – käsite, kun kyse on kulttuurieroista, kulttuurien kohtaamisesta ja erilaisuuden hyväksymisestä. Kulttuurille on monia määrittäjäkäsitteitä. Kettunen, Ihalainen & Heikkinen (2001, 109) määrittelevät kulttuurin olevan yhteisön opittu elämäntapa, johon kuuluvat perinteet, arvot, tavat ja tottumukset sekä näkemykset. Kulttuurin jäseneksi kasvatetaan ja jokainen kuuluu johonkin kulttuuriin. Sen kautta ihminen elää ja toimii sekä hahmottaa ympäristöä. Sen avulla ihminen myös oppii muun muassa, miten toisia tervehditään, mikä on hyväksyttävää ja sopivaa käytöstä sekä miten lapsia kasvatetaan. (Lidskog & Deniz 2009 10–12, 36.)

Kulttuurit ovat keskenään erilaisia. Myös kulttuurien sisällä voi vallita erilaisia alakulttuureja, joiden näkemykset ja tavat toimia vaihtelevat (Alitolppa-Niitamo 1993, 110). Kulttuurierot liittyvät niin arkipäivän asioihin, kuten naapurin tervehtimiseen ja koulupukeutumiseen, kuin yhteiskunnallisiin asioihin, kuten naisten ja miesten väliseen tasa-arvoon, toisten kunnioittamiseen ja lasten kasvatukseen. (Liebkind 1994, 21; Rätty 2002, 43).

Yhteiskunnan kansainvälistyessä ja maahanmuuttajien lisääntyessä on alettu puhua kulttuurin ohella monikulttuurisuudesta (Lidskog & Deniz 2009, 12). Monikulttuurisuus – käsitettä on vaikea määritellä tarkkaan, sillä se on hyvin laaja ja moninainen. Monikulttuurisuus tulee nähdä niin yhteiskunnan rakenteiden muutoksena kuin erilaisten ihmisten sopuisana yhteiselona. (Rätty 2002, 46–47.) Monikulttuurisuus tarkoittaa siis muun muassa useamman kulttuurin yhtenäistymistä ja monien eri kulttuurien, kansalaisuuksien ja yksilöiden tasa-arvoista yhteiseloä. (Ikäläinen ym. 2003, 9–10.) Monikulttuurisuus on myös yhteisesti sovittuja sääntöjä ja rajoja sekä erilaisuuden hyväksymistä ja arvostamista (Rätty 2002, 46).

Erilaiset maahanmuuttajat

Maahanmuuttaja on yleinen nimitys jokaiselle, joka on muuttanut kotimaastaan toiseen maahan. Maahanmuuttajia ovat siis kaikki uuteen kotimaahan tulleet; siirtolaiset, pakolaiset ja turvapaikanhakijat. (Maahanmuuttovirasto 2011.) Maahanmuuttaja – käsite on vakiintunut suomen kieleen harhaanjohtavasti. Suurin osa suomalaisista ei ymmärrä, että maahanmuuttaja on yleiskäsite jokaisesta, joka on muuttanut uuteen kotimaahan. Maahanmuuttaja – käsitteeseen on syntynyt ennakkokäsitys, jonka mukaan vain he, jotka ovat tulleet esimerkiksi Afrikan ja Lähi-idän, niin sanotuista, köyhistä maista, ovat maahanmuuttajia. Yleisnimitys koskee kuitenkin niin Amerikasta ja Euroopasta, kuin Afrikastakin tulleita maahanmuuttajia. (Huttunen 2009, 117–118.)

Siirtolainen on henkilö, joka on muuttanut maan sisällä tai toiseen maahan aloittaakseen uuden elämän siellä. Useimmin siirtolaisen ohella puhutaan työperäisestä maahanmuutosta. Siirtolaisella on siis vapaus valita, mihin hän muuttaa, toisin kuin esimerkiksi turvapaikanhakijoilla. Pakolainen ja turvapaikanhakija – termit viittaavat henkilöiden lailliseen statukseen ja maahantulosityhyn, jotka vaikuttavat henkilöiden oikeuksiin ja mahdollisuuksiin, esimerkiksi kotipaikkaoikeuteen. (Martikainen & Tiilikainen 2008, 18.) Pakolainen on joutunut lähtemään kotimaastaan vainon, syrjinnän tai sodan vuoksi, eikä hän voi palata takaisin joutumatta pelkäämään henkensä puolesta (Kanervo & Saarinen 2004). Turvapaikanhakijasta puhutaan taas silloin, kun on kyse henkilöstä, joka on joutunut lähtemään kotimaastaan ja hakee turvaa ja oleskeluoikeutta vieraasta maasta. Turvapaikanhakija ei ole siis pakolainen, vaan hän saa pakolaisen aseman saadessaan turvapaikan. (Söderling 1999, 10–11.)

Kotouttaminen

Kotouttaminen alkaa, kun ihminen muuttaa uuteen maahan. Maahanmuuttoon on aina jokin peruste ja yleisimmät syyt liittyvät joko taloudelliseen tilanteeseen

tai kotimaassa sattuneisiin tapahtumiin, esimerkiksi sodan alkamiseen. (Martikainen & Tiilikainen 2008, 18; Paavola & Talib 2010, 18.)

Suomessa Sisäasiainministeriöllä on vastuu maahanmuuttajien kotouttamisesta. Tärkeää kotouttamisessa on auttaa henkilöä sopeutumaan uuteen kotimaahan ja tukea uuden kielen oppimista. Tavoitteena on, että Suomeen muuttanut pystyy osallistumaan muiden asukkaiden tavoin yhteiskunnan toimintaan. Kotouttamisen tavoitteena on siis kotoutuminen uuteen kotimaahan. (Sisäasiainministeriö 2011.) Kotouttamisella tarkoitetaan myös erilaisia toimenpiteitä, jotka auttavat maahanmuuttajaa kotoutumaan Suomeen, sekä erilaisia palveluja, jotka ovat maahanmuuttajalle tarkoitettuja. Tällaisia ovat esimerkiksi työllistymis- palvelut ja perhekahvilat. (MLL 2009a, 23; Vilén ym. 2010, 20.)

Suomen lainsäädäntöön on määritelty kotouttamiseen liittyvät keskeiset lait. Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta vuodelta 1999 määrittää kotoutumisen ja kotouttamisen käsitteet, mitkä asiat liittyvät kotouttamiseen ja millä tavoin pyritään auttamaan maahanmuuttajan sopeutumista uuteen maahan. (Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta 9.4.1999/493.)

2.2 Erilaisuuden suvaitseminen

Yleisesti yhteiskunnassamme erilaisuus määritellään oman maan tai kulttuurin normien mukaan. Jos joku muualta tullut tekee asiat eri tavalla kuin kantaväestö on tottunut, ajatellaan, että tämä henkilö on erilainen kuin muut. (Lehtonen & Löytty 2003, 9–10, 13.) Erilaisuus tulee näkyväksi ennen kaikkea tilanteissa, joissa on useita ihmisiä paikalla. Joku voi käyttäytyä eri tavalla kuin muut, jollakulla voi olla huomiota herättävät vaatteet yllänsä, joku ei osaa puhua puhuttua kieltä tai jonkun ihonväri voi olla eri kuin toisten. Nämä ihmiset ovat tämän kaltaisessa tilanteessa erilaisia. Toisessa tilanteessa he eivät ole erilaisia, vaan joku muu on. Tämä johtuu siitä, että erilaisuus määritellään eri tavoin eri asiayhteyksissä. Kuten aiemmin on mainittu, erilaisuus on jotain vierasta ja mihin ei ole yhteiskunnassa totuttu. (Lehtonen & Löytty 2003, 7–8.)

Unescon yleiskokous on vuonna 1995 hyväksynyt Julistuksen suvaitsevaisuuden periaatteista, jossa määritellään suvaitsevaisuus ja sen merkitys yhteiskunnalle. Julistuksen mukaan suvaitsevaisuus merkitsee sitä, että jokainen pitää kiinni omista arvoistaan ja samalla kunnioittaa myös toisten arvoja ja tekemiä valintoja. Julistuksessa mainitaan myös, että suvaitsevaisuutta on se, että omia arvoja ja periaatteita ei yritetä pakottaa muille, vaan jokaista kunnioitetaan yksilönä. Julistuksessa suvaitsevaisuus määritellään myös niin, että jokainen pystyy elämään sovussa yhteiskunnassa muiden kanssa. (Unesco 2011, 2.)

Myös Wahlström (1996) on Unescon julistuksen kanssa samoilla linjoilla ja hän pohtii myös globalisaation merkitystä suvaitsevaisuuden määrittelykselle. Hänen mukaansa suvaitsevaisuutta on hyväksyä jokainen sellaisena kuin on. Wahlström määrittelee teoksessaan, että suvaitsevainen ja erilaisuuden hyväksyvä henkilö on yhteistyökykyinen ja tasa-arvoinen sekä kykenee ymmärtämään toisen hätää ja kärsimystä sekä olemaan huolissaan, kun siihen on tarvetta. Suvaitsevaisuus on tärkeää nyky-yhteiskunnassa kansainvälistymisen vuoksi. On osattava kohdata jokainen kunnioittavasti, ilman epäilyksiä ja pyrittävä aitoon vuorovaikutukseen. (Wahlström 1996, 102, 104.)

Arjessa erilaisuuden hyväksyminen ja suvaitsevainen asenne näkyvät esimerkiksi silloin, kun kohdataan toisesta kulttuurista tulleita maahanmuuttajia ja hyväksytään heidät sellaisina kuin he ovat (Kettunen ym. 2001, 109). Kehittämishankkeemme kannalta MLL:n perhekahvila on hyvä esimerkki tilanteesta, jossa tapaa erilaisia ihmisiä ja jossa tulee olla suvaitsevainen jokaista kohtaan. Perhekahvilassa käy paljon samassa elämäntilanteessa olevia ihmisiä, jotka ovat keskenään erilaisia. Myös perhekahvilan ohjaajan tulee osata kohdata jokainen kävijä tasa-arvoisesti, asiakaslähtöisesti ja huomioon ottaen. Perhekahvilassa tutustutaan toisiin kävijöihin ja vaihdetaan kokemuksia ja näkemyksiä, joten sen toiminta on lähtökohtaisesti suvaitsevaista ja tasa-arvoista. (MLL 2009a, 23.) Esimerkiksi monikulttuurisessa perhekahvilassa maahanmuuttajaäiti voi tulla lapsensa kanssa kahvilaan ja kokea tätä kautta tulleen hyväksytyksi yhteiskuntaan, kun muut kävijät kohtaavat hänet ennakkoluulottomasti.

2.3 Monikulttuurisuuden kohtaaminen

Kohdatessa maahanmuuttaja on erittäin tärkeää olla ystävällinen ja avulias. On tärkeää tiedostaa kulttuuriset erot ja niin oman kuin kohdattavan tapakulttuuri ja arvomaailma. (Tuominen 1998, 21.) Jokaisella kulttuurilla on erilaiset käsitykset esimerkiksi naisten ja miesten tasa-arvosta, lasten kasvatuksesta, uskonnosta ja pukeutumisesta. Poliittikka ja uskonto ovat aina sellaisia aiheita, jotka herättävät keskustelua, mutta on syytä miettiä tarkkaan, ottaako kyseiset asiat puheeksi, sillä ne voivat joskus loukata maahanmuuttajaa. Kunnioittava ja kiinnostunut asenne auttaa kohtaamistilanteessa ja maahanmuuttajakin tuntee itsensä hyväksytyksi, kun toinen on kiinnostunut hänen kulttuuristaan ja sen eroista verrattuna esimerkiksi suomalaiseen kulttuuriin. (Räty 2002, 114–116.)

On tärkeää kertoa maahanmuuttajalle uuden kotimaan kulttuurista ja tavoista. Ne voivat yllättää maahanmuuttajan, sillä hän on voinut tottua toisenlaiseen kulttuuriin ja muutos voi tulla shokkina hänelle. Esimerkiksi tavalliset arkielämän tilanteet, kuten lääkäriajan varaaminen ja kaupassakäynti, saattavat olla uusia maahanmuuttajalle. Voi olla myös niin, että maahanmuuttajan omassa kotimaassa tavat ja tottumukset ovat samanlaisia kuin uudessa maassa. (Räty 2002, 53, 120.)

Kohtaamistilanteessa on tärkeää olla avoin ja pyrkiä ennakkoluulottomuuteen. Jos ihmisellä on epäilyksiä tai hän ei ole vastaanottavainen, voi odottaa, että toisenkin on vaikeaa olla avoimessa vuorovaikutuksessa. Toisen epäröinti näkyy kehonkielestä ja puheesta. Monesti toisesta maasta tulleen kohtaamisessa voi olla vaikea löytää yhteistä kieltä, mutta silloin ei-verbaalinen kieli auttaa paljon. Elekieltä käyttäessä tulee muistaa myös puhua, jotta maahanmuuttaja oppii kuulemaan puhuttua kieltä ja sitä kautta puhumaan sitä. Ilmeiden avulla voi viestittää toiselle niin iloisia kuin surullisia asioita. (Cools ym. 1998, 34, 40–41,46.)

Kahden kulttuurin välisessä viestinnässä on huomioitava esimerkiksi äänenpainotukset, äänenvoimakkuus ja erilaiset käsimerkit, sillä ne vaihtelevat kulttuureittain. Tämän tiedostaminen estää väärinkäsityksiä. (Alitolppa-Niitamo 1993,

138–139.) Kulttuureilla on erilaisia tapoja aloittaa keskustelu. Muun muassa suomalaisessa kulttuurissa on tapana käydä heti suoraan asiaan. Tämä saattaa tuntua esimerkiksi vietnamilaisesta loukkaavalta ja epäkohteliaalta, sillä hänen maassaan on kohteliasta käydä kierrellen asiaan ja kysellä aluksi esimerkiksi perheen vointia. (Räty 2002, 66.)

Monikulttuurisuus näkyy yksilöissä ja perheissä. Suvaitsevaisuus ja ihmisten oikeanlainen kohtaaminen ovat ajankohtaisia muuttuvassa yhteiskunnassa. Seuraavassa kappaleessa käsitellään perheiden hyvinvointiin vaikuttavia asioita, joihin kuuluu nykyään myös kulttuuriin liittyviä tekijöitä, kuten kieli ja arvot. Tämän tiedostaminen auttaa perheiden ennakkoluulotonta, tasa-arvoista ja avointa kohtaamista.

3 LAPSIPERHEET YHTEISKUNNASSA

3.1 Perheen käsite

Perhe on käsitteenä nyky-yhteiskunnassa moninainen ja ihmiset määrittelevät perheen monin eri tavoin. Rönkkö & Rytönen (2010, 10) määrittelevät perheen muodostuvan vapaaehtoisuuden ja valintojen sekä yhteiskunnallisten ja uskonnollisten normien ja lakien sääteleminä. Ne koostuvat yksilöistä, joiden suhteita määrittävät moraaliset, taloudelliset ja yhteiskunnalliset ulottuvuudet, mutta ennen kaikkea biologiset, emotionaaliset ja sosiaaliset suhteet. Perhe on yhteiskunnan peruspilari, joka elää ja muuttuu sen ehdoilla. Perhettä tuleekin aina tarkastella omaan aikaansa sidoksissa olevana ja sen omassa yhteiskunnallisessa miljöössä elävänä yksikkönä. (Keurulainen 1998, 55.)

Nykyperhe on dynaaminen yhteisö, jolla on laaja sosiaalinen verkosto. Perinteisen ydinperheen rinnalle on myös kehittynyt monia erilaisia perhetyppejä, kuten uus-, yksinhuoltaja- ja sateenkaariperheet. (Keurulainen 1998, 59.) Vuoden 2007 perhebarometrissa suomalaisten mielestä perhettä määrittävät biologinen sukulaisuus, vahva tunneside, samassa taloudessa asuminen ja aktiivinen huolenpito. Suomalaisten mielestä perheeseen ei aina kuulu lapsia, sillä yli puolet piti myös lapsetonta avioparia ja avoparia perheenä (Paajanen 2007, 27–32). Perheen arvostus on kasvanut tasaisesti viimeisen 20 vuoden aikana ja ihmiset pitävät terveyden lisäksi perhettä ja parisuhdetta elämänsä tärkeimpinä asioina, vaikka työ viekin suuren osan ajasta (Lainiala 2010, 7; Broberg 2010, 48). Perheen määrittelyssä ja arvostuksessa näkyvät siis yhteiskunnallinen tilanne sekä nykypäivän arvot ja asenteet.

3.2 Lapsiperheiden hyvinvointi

Elinolot – käsite viittaa perheiden hyvinvoinnin materiaaliseen perustaan, kuten toimeentuloon ja työhön. Sen sijaan hyvinvointi – käsite kattaa laajemman ko-

konaisuuden, johon kuuluu elinolojen lisäksi esimerkiksi terveys ja sosiaaliset suhteet. (Karvonen ym. 2009, 20.) Hyvinvointia voidaan lähestyä monista eri näkökulmista. Sitä voidaan tarkastella esimerkiksi subjektiivisena kokemuksena tai sosiaalisena toimijuutena. (Broberg 2010, 44.) Siihen voidaan katsoa vaikuttavan erilaiset asiat, kuten taloudelliset tai henkiset voimavarat.

Lasten hyvinvoinnin määrittämiseen on olemassa useita malleja. Unicef on tutkinut lasten hyvinvointia kuudessa eri osa-alueessa: terveys ja turvallisuus, aineellinen hyvinvointi, koulutuksellinen hyvinvointi, perhe- ja vertaissuhteet, käyttäytyminen ja riskit sekä subjektiivinen hyvinvointi. Vaikka Suomi pärjäsikin tutkimuksen kaikissa osa-alueissa melko hyvin, tietyt osa-alueet, kuten perhe- ja vertaissuhteet ja subjektiivinen hyvinvointi, jäivät keskimääräisiksi. (Unicef 1997, 2.) Lasten hyvinvoinnin määrittelemisen ei ole siis yksiselitteistä ja hyvinvointi saattaa näyttäytyä eritasoisena elämän eri alueilla. Vanhempien hyvinvoinnin katsotaan vaikuttavan lasten hyvinvointiin. Koko perhettä tulee siis tarkastella kokonaisuutena määriteltäessä lasten hyvinvointia.

Perheen ja lasten hyvinvointiin vaikuttavat ulkoiset voimavarat, kuten tulot ja asuminen, ja sisäiset voimavarat, kuten vanhemmuus ja vuorovaikutus. Myös sosiaalinen verkosto, virallinen tuki- ja palvelujärjestelmä sekä persoonallisuus vaikuttavat lasten ja vanhempien hyvinvointiin. Kun ulkoiset ja sisäiset voimavarat ovat riittävät, hyvinvointi toteutuu koko perheessä. (Broberg 2010, 44.)

Hyvinvointia suojaavat tekijät

Lasten hyvinvointia suojaavia tekijöitä ovat vanhempien tarjoama perusturva, emotionaalinen lämpö, ohjaus ja rajat sekä vakaus ja jatkuvuus (Helsingin kaupunki 2007, 12–13). Myös vakaa taloudellinen tilanne, lapsikeskeinen elämäntapa ja avoin kommunikaatio edistävät hyvinvointia. Ulkoiset voimavarat luovat perheen hyvinvoinnin materiaaliset puitteet, mutta perheen sisäisiin voimavaroihin liittyy saumattomasti vanhemmuus. Vanhemmuuteen vaikuttavat sukupuoli, persoonallisuus, roolit ja odotukset, kasvatustapa ja historia. (Forssén ym. 2002, 88,

94; Broberg 2010, 45–47.) Nämä taustatekijät ohjaavat vanhempien vuorovaikutusta perheessä ja tätä kautta perheen hyvinvointia.

Stakes (nykyinen THL) selvitti perheiden hyvinvointia suojaavia tekijöitä keräämällä lapsiperhekyselyn vuonna 2006 osana Hyvinvointi ja palvelut (Hypa) – hanketta. Kyselyssä selvitettiin muun muassa vanhempien yleisimpiä ilonaiheita lasten kanssa yhdessä olemisesta. Eniten iloa tuottivat yhteiset juttelu- ja ruokahetket. Erityisesti äidit nauttivat juttelusta lastensa kanssa, kun taas isät nauttivat peleistä ja leikeistä. Ilonaiheet vaihtelivat luonnollisesti lasten iän mukaan, mutta tulotasosta riippumatta vanhemmat nauttivat asioista, jotka olivat ilmaisia tai maksoivat hyvin vähän. Lapsiin liittyvät ilonaiheet näyttäytyivät myös ansiotyön vastapainona. Yhteisten hetkien tärkeys korostui erityisesti, jos yhteistä aikaa oli vähän. (Lammi-Taskula & Bardy 2009, 61–62.)

Väestöliitto on puolestaan selvittänyt perhebarometrissaan, mitkä asiat tekevät lapset onnellisiksi. Vanhemmat vastasivat lastensa suurimmiksi ilonaiheiksi kaverit, perheen yhdessäolon, harrastukset, leikkimisen ja vanhemman läsnäolon. Myös huomiointi, hellyys ja kuuntelu mainittiin. Lapset nauttivat siis hyvin pienistä ja tavallisista asioista. (Paajanen 2001, 69–70.)

Hyvinvointia uhkaavat tekijät

Viimeisten vuosikymmenten yhteiskunnallinen murros on vahvistanut vanhempien työsidonnaisuutta työelämän vaatimusten kasvaessa (Broberg 2010, 45). Enemmistö lapsiperheiden vanhemmista onkin ansiotyössä ja työn ja perheen yhteensovittaminen on joskus haasteellista (Lammi-Taskula & Salmi 2009, 39). Vanhemmat kokevat työnsä kuormittavan perhe-elämää ainakin jossain määrin, vaikka työ tarjoaa hyvää vastapainoa pienten lasten kanssa eletävään arkeen ja lisää tätä kautta vanhempien hyvinvointia. Kulutustottumukset, uralla eteneminen tai lainojen maksu aiheuttavat ylitöitä ja perhe-elämän ja työn rajat hämärtyvät. Vanhempien työstressi voi pitkäaikaisena osoittautua lapsen hyvinvoinnin uhkatekijäksi vuorovaikutuksen häiriintyessä. (Helminen 2006, 16–17.)

Toisaalta myös työttömyys ja ylipäättään taloudellinen niukkuus koskee monia lapsiperheitä. Heikko taloudellinen tilanne vaikuttaa lapseen suorasti materiaalistien resurssien niukkuutena, mutta myös epäsuorasti, esimerkiksi vaikuttamalla vanhempien parisuhteeseen. Sisäiset ja ulkoiset voimavarat ovat yhteydessä toisiinsa, joten toinen voi sekä kompensoida että häiritä toista. Hyvä toimeentulo saattaa häiritä toisen perheen sisäisiä suhteita, mutta myös hyvät suhteet saattavat kompensoida heikompia toimeentuloja toisessa perheessä. Ongelmat tai puutteet sisäisissä voimavaroissa vaikuttavat ennen kaikkea perheen sisäiseen vuorovaikutuksen laatuun. Ahdistava ja negatiivinen ilmapiiri muodostuu hyvinvoinnin riskitekijäksi. Vuorovaikutusilmasto on kylmä, välinpitämätön ja tukea antamaton, mikä aiheuttaa perheessä konflikteja ja aggressiivisuutta. Tämän katsotaan heijastuvan lapsen ongelmakäyttäytymisenä, psykosomaattisena oireiluna ja masennuksena. (Broberg 2010, 45–47.)

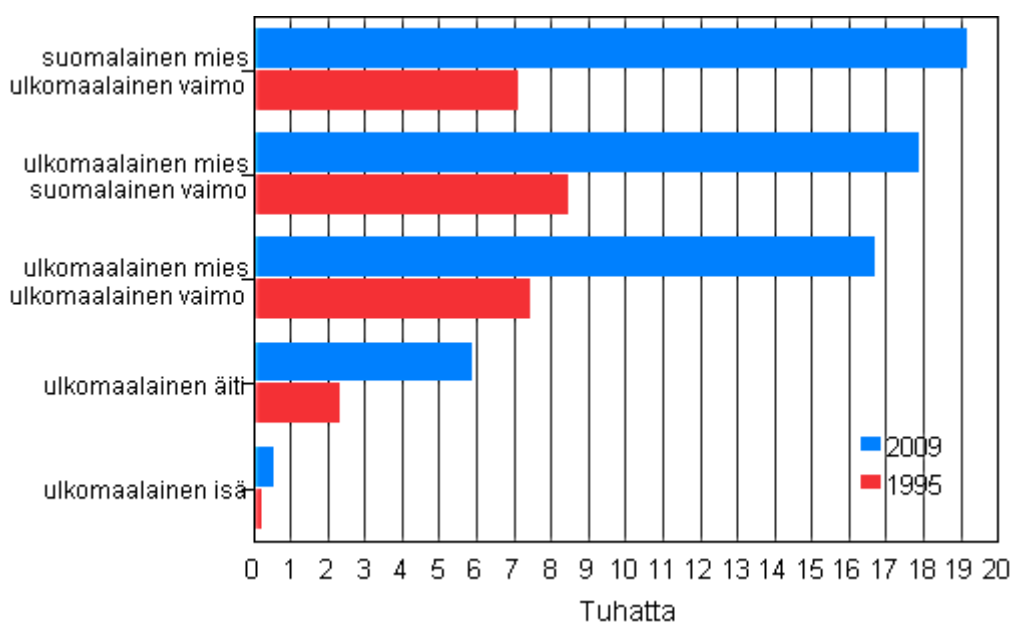
3.3 Monikulttuuriset lapsiperheet

Jokainen perhe on tavallaan monikulttuurinen yksikkö, johon puoliset tuovat oman lapsuutensa perhekulttuurin ja sen toimintamallit joko tiedostettuina tai tiedostamattomina. Virallisena käsitteenä se tarkoittaa perhettä, jossa perheenjäsenillä on ainakin kaksi eri kulttuuritaustaa. Tällaiset perheet muodostuvat usein kaksikulttuurisen avioliiton tai maahanmuuttajataustan myötä. Maahanmuuttajaperheen tulon taustalla voi olla monia eri syitä ja perheenjäsenet ovat voineet tulla Suomeen yhdessä tai erikseen. (Rönkkö & Rytönen 2010, 150–151.)

Tässä työssä rajaamme monikulttuuriset lapsiperheet koskemaan perheitä, joissa on kaksi eri kulttuuritaustaa sekä maahanmuuttajaperheitä, joissa kaikilla perheenjäsenillä on sama kulttuuritausta. Jälkimmäisiä perheitä käsittelemme tässä työssä monikulttuurisina, koska käsitämme heidän monikulttuurisuutensa olevan Suomeen muuton seurausta.

Ulkomaalaisten perheiden määrä on kasvanut huomattavasti vuodesta 1995, jolloin Suomessa oli 25 800 perhettä, jossa vähintään toinen puoliso tai toinen

vanhemmista oli ulkomaan kansalainen. Vuonna 2009 tällaisia perheitä oli jo 60 500 (Kuvio 1). Vaikka määrä onkin kasvanut, näiden perheiden osuus kaikista perheistä on kuitenkin pieni (4,2 %). (Tilastokeskus 2011.) Lapsiperheitä näistä perheistä on noin 30 000 (Väestöliitto 2011).

Kuvio 1. Ulkomaiden kansalaisten perheet vuosina 1995 ja 2009 (Tilastokeskus 2011).

Monikulttuuristen perheiden arki

Monikulttuuriset perheet kohtaavat samoja ongelmia arjessaan kuin yksikulttuuriset perheet, mutta tämän lisäksi monikulttuurisuus tarjoaa omia haasteita. Lapsen syntyessä monikulttuuriseen perheeseen uusi elämänvaihe aiheuttaa uudenlaisia kysymyksiä, joita ei yksikulttuurisessa perheessä synny (Yancey & Lewis 2009, 147). Kaksikulttuurisessa perheessä kummallakin on omat käsityksensä arjen rakentamisesta, lasten kasvatuksesta ja puolisoitten rooleista. Yleisimmät aiheet, joista monikulttuurisissa perheissä kiistellään, ovat arvot ja uskomukset, koulutus ja kuri sekä vanhempi-lapsisuhteen muoto. Nämä kaikki liittyvät ihmisen arvoihin ja uskomuksiin, joten tunteet voivat nousta pintaan yllättäenkin aiheuttaen konfliktin. (Romano 2008, 110). Uskonto, kieli, ruoka, koti

ja aika ovat vahvasti kulttuuriin liittyviä asioita, joista keskustellaan monikulttuurisessa perheessä. Kun perhe löytää itselleen sopivat tavat, arvot ja uskomukset, alkaa muodostua kolmas, yhteinen kulttuuri. (Romano 2008, 30; Rönkkö & Rytönen 2010, 152–153.)

Joskus vaarana voi olla toisen vanhemman kulttuurin ”kotikenttäetu”. Oma kulttuuri, tuttu yhteiskunta ja mahdolliset läheiset perhe- ja ystävyysuhteet voivat vahvistaa epäsuhtaisesti esimerkiksi toisen puolison lastenkasvatukseen liittyviä käsityksiä. Tasa-arvo ja toimiva vuorovaikutus ovat avainasemassa tasapainoisessa liitossa. Myös muiden monikulttuuristen liittojen vertaistuki auttaa paljon. (Heikkilä 2005, 23.)

Lapset omaksuvat suomalaisen kulttuurin usein helpommin kuin vanhempansa esimerkiksi päiväkodin ja koulun kautta. Tämä saattaa järkyttää perhehierarkiaa, jos lapset joutuvat hoitamaan vanhempiensa asioita tai toimimaan tulkkeina. Lapset saattavat myös joutua tasapainottelemaan eri kulttuurien välillä. He saattavat olla erilaisissa asemassa ja heiltä voidaan odottaa erilaisia asioita. Suhde vanhemman ja lapsen välillä saattaa vaikeutua, jos lapsi etäännyy kotikulttuuristaan tai kokee sen negatiiviseksi. Perheessä tuleekin löytää tasapaino kulttuurien välillä ja keskustella myös kiusaamisesta ja rasismista. (Rönkkö & Rytönen 2010, 153–154.)

Perheiden hyvinvointiin vaikuttavat muun muassa perheen taloudellinen tilanne, sosiaaliset verkostot ja kulttuuri. Nämä joko suojaavat tai uhkaavat perheen hyvinvointia. Hyvinvoinnin uhkaantuessa perhe tarvitsee tukea ja neuvoja tilanteen ratkaisemiseksi. Ennaltaehkäisevä lastensuojelu pyrkii tukemaan perheitä jo varhaisessa vaiheessa, jotta hyvinvointi voidaan turvata.

4 LAPSIPERHEIDEN TUKEMINEN

4.1 Perhetyön käsite

Perhetyön muodot ovat vaihdelleet sen olemassaolon aikana kunkin aikakauden mukaisesti. Kirkon ylläpitämä vaivaishoito ja maallinen hyväntekeväisyystyö voidaan katsoa olevan ensimmäisiä perhetyön muotoja, joita Suomessa on järjestetty. Perhetyö on herättänyt paljon yhteiskunnallista keskustelua muun muassa perheiden ja vanhempien oikeuksista. Nykyään, uuden lastensuojelulain ilmestyttyä, on korostettu entisestään lapsen etua perhetyötä tehtäessä. Perhetyötä on toteutettu monien tahojen toimesta; ennen sota-aikoja kansalaisjärjestöillä oli suurin vastuu perhetyön järjestämisestä, kun taas sotien loppuessa vastuu perhetyön organisoimisesta siirtyi kunnille ja valtiolle. Tällä vuosituhannella vastuu perhetyön järjestämisestä on jakautunut sekä valtiolle ja kunnille että yksityisille aloille, järjestöille ja seurakunnille. Jokainen edellä mainituista tahoista toteuttaa perhetyötä sen parhaaksi katsomalla tavalla. (Vuori & Nätkin 2007, 10–14.)

Perhetyön voi määritellä monella eri tavalla. Määritelmä riippuu siitä, onko tarkoituksena auttaa perhettä kotitöissä, antaa tukea ja ohjausta vai puuttua vanhempien käytökseen, joka vahingoittaa lasta ja estää lapsen suotuisan kasvu- ja kehitysympäristön. Perhetyö on todella laaja käsite ja eri ihmiset määrittelevät sen eri tavoin. Onkin hyvin tavallista, että perhetyöstä ei synny kaikille yhtenäistä ja selkeyttävää kokonaiskuvaa sen moninaisuuden vuoksi. (Rönkko & Rytönen 2010, 27–28.; Järvinen ym. 2007, 33.)

Vuori & Nätkin kuvailevat perhetyötä koko perheen kanssa tai vain yhden perheenjäsenen kanssa tehtäväksi työksi. Tarkoituksena on seurata perheen arkea, ehkäistä ongelmatilanteita ja olla tukena, kun perheen omat voimavarat eivät riitä. Perhetyö voi olla tämän lisäksi myös terapeutista, joka auttaa sekä yksilöä, mutta myös kokonaisvaltaisesti perhettä selvittämään ongelmakohtia ja pääsemään niiden ylitse. Toisinaan sekä työntekijä että asiakas voivat huoma-

ta, että tilanne ei parane yrityksistä huolimatta. Tällöin äärimmäisenä ratkaisuna voi olla sijaishuollon järjestäminen lapselle tai vanhempien eroaminen. (Vuori & Nätkin 2007, 7–8.)

Perhetyö voi olla pienimuotoista, jos huoli ei ole kovin suuri. Lastenhoidon järjestäminen muutaman kerran viikossa, tiskausapu ja keskustelukumppani voivat olla jo merkittäviä tekijöitä tilanteen parantamiseksi. Myös erilaiset kerhot ja perhekahvilat vertaistukineen ovat hyviä perhetyön muotoja. Sitä enemmän perhe tarvitsee perhetyön tukea, apua ja opastusta, mitä moninaisimpia heidän ongelmansa ovat ja mitä kauemmin he ovat lykänneet avun pyytämistä. (Vuori & Nätkin 2007, 18–19.)

Rönkkö ja Rytönen (2010, 32) jakavat perhetyön kolmeen eri osa-alueeseen: ehkäisevään perhetyöhön, kriisiperhetyöhön ja korjaavaan perhetyöhön. Valitsimme tämän määritelmän, koska se kuvaa kehittämishankkeemme ennaltaehkäisevän lastensuojelutyön sijoittumista perhetyön kentälle parhaiten.

Ensimmäinen perhetyön osa-alue on ehkäisevä työ, josta kerromme laajemmin seuraavassa kappaleessa. Toinen perhetyön osa-alueista on kriisiperhetyö. Kriisiperhetyön piiriin tulevat perheet, joiden perhetilanne on kriisiytynyt tai perhe on kohdannut äkillisen muutoksen elämässään. Tällainen tilanne on esimerkiksi läheisen sairastuminen ja äkillinen kuolema. Perhetyö on tällöin täsmätukea, kuntoutusta ja tukemista kriisin yli selviytymisessä. Tavoitteena on palauttaa perheen valmius käsitellä ja hallita elämäänsä omaehtoisesti. Kolmas perhetyön osa-alue ennaltaehkäisevän ja kriisiperhetyön lisäksi on korjaava perhetyö, jota kutsutaan myös usein kuntouttavaksi perhetyöksi. Korjaava perhetyö on kyseessä silloin, kun perheen ongelmat ovat kärjistyneet ja työntekijällä on herännyt huoli perheen pärjäämisestä. Huoli edellyttää työntekijän aktiivista puuttumista perheen tilanteeseen. Esimerkiksi lastensuojelutarpeen selvittäminen ja jälkihuolto ovat esimerkkejä korjaavasta perhetyöstä. Korjaava perhetyö on yleensä suunnitelmallista, tavoitteellista ja vaatii lastensuojelun toimenpiteitä. (Rönkkö & Rytönen 2010, 32–35.)

4.2 Ennaltaehkäisevä lastensuojelu

Perheiden lisääntyvä pahoinvointi ja syrjäytyminen näkyvät tilastoissa huostaanottojen määrän kasvuna. Jotta huostaanottoja pystyttäisiin vähentämään, tulisi perheiden tilanteisiin kiinnittää huomiota jo varhaisessa vaiheessa ennaltaehkäisevästi. Ennaltaehkäisevä lastensuojelu ja perhetyö voivat monissa tapauksissa auttaa selviämään pahimman kriisin yli ja näin huostaanottoa ei tarvita. (Rönkkö & Rytönen 2010, 32.)

Uusi lastensuojelulaki tuli voimaan 1.1.2008, jonka seurauksena ennaltaehkäisevään työhön ja lapsiperheiden hyvinvointiin on kiinnitetty kunnissa entistä enemmän huomiota. Kunnilla on velvollisuus järjestää lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi ennaltaehkäisevää työtä parhaaksi katsomallaan tavalla. Ehkäisevä lastensuojelu on kyseessä silloin, kun ennaltaehkäisevää työtä järjestetään esimerkiksi perhekahviloissa, ja kun perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana. (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417.)

Ennaltaehkäisevän lastensuojelun tavoitteena on parantaa perheen omia voimavaroja, estää syrjäytymistä, edistää vanhemman ja lapsen vuorovaikutusta sekä vahvistaa perhettä selviytymään arjesta, ennen kuin tilanne kotona menee pahemmaksi. Tavoitteena on siis parantaa mahdolliset ongelmat ennen kuin ne edes ovat muotoutuneet ongelmiksi. Ennaltaehkäisevässä lastensuojelussa tulee huolehtia lapsen hyvinvoinnista ja kasvuolosuhteista sekä tarjota perheelle tukea jo varhaisessa vaiheessa, jotta pystytään välttämään muut lastensuojelun työmuodot. (Sosiaaliportti 2011a.)

Ennaltaehkäisevää lastensuojelua voidaan toteuttaa esimerkiksi neuvolassa, päivähoitossa, koulussa ja perhekahvilassa. Vertaistuen merkitys on suuri tämänkaltaisessa työssä, joten tästä syystä monet ennaltaehkäisevät työmuodot ovat tarkoitettuja samassa elämäntilanteessa oleville. (Sosiaaliportti 2011b; Rönkkö & Rytönen 2010, 42.) Aiemmin esitellyn perhetyön määritelmän mukaan ennaltaehkäisevä työ voidaan jakaa työmuodoiltaan kolmeen eri vaiheeseen. Ensimmäinen vaihe on neuvonta ja opastus, jossa tarkoituksena on sananmukaisesti neuvoa ja opastaa sekä tukea perheitä luomaan arki toimivam-

maksi. Tässä vaiheessa on myös tarkoitus tunnistaa perheen aluillaan olevat ongelmat ja keskustella niistä perheen kanssa. Toinen on riskien ja haittojen selvittämisen tukeminen. Tämän toisen vaiheen tarkoituksena on auttaa perhettä löytämään toimintavälineitä haittojen ratkaisuun ja niistä selviytymiseen. Kolmas vaihe on haittojen ja ongelmien ehkäisy, jossa tarkoitus on estää uusien ongelmien syntyminen. (Rönkkö & Rytönen 2010, 32–35.)

Jokaisella perheellä on oikeus ennaltaehkäisevän työn asiakkuuteen ja useimmissa tapauksissa perhe itse on aktiivinen avun hakija. Asiakkuus on usein lyhytaikaista, josta voi seurata tarpeen vaatiessa pitempiaikaisia asiakassuhteita, jos tilanne sitä vaatii. Työ on sanansa mukaisesti ennaltaehkäisevää tukemista. Siinä pyritään auttamaan ja tukemaan perhettä arjen askareissa. Lapsista on herännyt yleensä pieni huoli, jonka aiheena voi olla esimerkiksi kasvuympäristö sekä lapsen kehitys ja kasvu. Lapsen turvallinen kasvu ja kehitys pyritään takaamaan ennaltaehkäisevällä lastensuojelulla. (Järvinen ym. 2007, 34–35; Heino 2008, 25.) Mannerheimin Lastensuojeluliiton työ on ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä, sillä sen tarkoituksena on tukea vanhempia kasvatuksessa ja auttaa lapsen kehityksen turvaamisessa arkipäivän tilanteissa (MLL 2011a).

Kuten aiemmin mainittiin, ennaltaehkäisevään lastensuojeluun kuuluu olennaisesti vanhempien vertaistuen tarjoaminen. Sen kautta vanhemmat voivat jakaa perheeseen liittyviä ajatuksia samassa elämäntilanteessa olevien kanssa.

5 VANHEMPIEN VERTAISTUKI

5.1 Vertaisryhmä

Vertaistuki on joko vapaamuotoisesti tai organisoidusti järjestettyä keskinäistä tukea ja apua. Vertaistukiryhmässä samassa elämäntilanteessa olevat jakavat kokemuksiaan, tukevat toisiaan ja käsittelevät elämäntilannettaan. Ryhmällä tulee olla jokin yhdistävä tekijä, kuten asuinpaikka, äitiys tai isyys, joka pitää kiinnostusta yllä. Perusajatus vanhempien vertaisryhmätoiminnassa on vanhemmuudesta nauttiminen, kun rinnalla on muita aikuisia jakamassa kokemuksia ja ajatuksia. Vertaistuki on erityisen tärkeää, jos luonnolliset verkostot (perhe-, suku-, ystävyysuhteet) eivät toimi tai niitä ei ole. (Järvinen ym. 2006, 16–17.) Myös silloin, kun oma elämäntilanne poikkeaa lähiympäristön elämäntilanteesta, vertaistuella voi olla suuri merkitys. Se auttaa muutostilanteissa tai uuden identiteetin rakentuessa, esimerkiksi vanhemmaksi kasvaessa tai uuteen kotimaahan kotoutumisessa. (Kuuskoski 2003, 31.)

Vertaistukiryhmillä on yleensä kaksoistavoite, johon kuuluu sekä asiatavoite ja tunnetavoite. Asiatavoite muodostuu ryhmän perustehtävän mukaan. Ryhmä voi käyttää ulkopuolisia asiantuntijoita saadakseen tietoa heitä kiinnostavista aiheista, mutta myös ryhmän jäsenet ovat omien lastensa ja elämäntilanteidensa asiantuntijoita. Tunnetavoitteen avulla ryhmä pysyy koossa ja saavuttaa tarvittavan kiinteyden. Sen psykologinen peruste kertoo yksilön henkilökohtaisista päämääristä ja mahdollisuuksista toteuttaa itseään ryhmässä. Ryhmän yhteisestä tavoitteesta ja halusta toimia tavoitteen suuntaan kertoo sosiaalinen peruste. (Niemistö 1998, 35–36; Järvinen ym. 2006, 19–20.) Vertaistukiryhmän tärkein tehtävä on voimaannuttaa ja valtaistaa sen jäseniä. Voimaantuneena ihminen tuntee itsensä vahvaksi, päteväksi ja luovaksi. Ryhmässä voima siirtyy yksilöltä tai ryhmältä toiselle. (Järvinen ym. 2006, 22.)

Vertaistukiryhmä on avoin tai suljettu, niin sanottu kiinteä, ryhmä. Avoin ryhmä perustuu vertaistukeen ja yhdessäoloon. Tällaisia ryhmiä ovat esimerkiksi perhekahvilat, jotka ovat auki tiettyinä aikana ja jonne tullaan ilman ennakoilmoitusta. Ne ovat matalan kynnyksen paikkoja, jonne voivat tulla kaikki lasten kanssa olevat. Ne tarjoavat myös lapsille mahdollisuuden tutustua muihin aikuisiin ja lapsiin. Suljettu, kiinteä ryhmä on pieni ja se on tarkoitettu tietyille kohde-ryhmälle, kuten yksinhuoltajille tai ensisynnyttäjille. Ne sitovat osallistujia enemmän ja toiminta on tavoitteellisempaa. Tapaamisissa on rakenne ja ryhmää ohjaa usein ammattilainen. (Järvinen ym. 2006, 26–27; Kalliomaa & Viinikka 2006, 18–19.)

Myös vertaisryhmien kesto vaihtelee määräaikaisesta ryhmästä jatkuvaan ryhmään. Määräaikainen vertaisryhmä voi kokoontua jopa vain kerran, mutta yleensä 4–6 kertaa, jotta ryhmäprosessi pääsee syntymään. Avoimet ryhmät voivat olla jatkuvia, kuten perhekahvilat. Ryhmän keston tiedostaminen luo turvallisuutta osallistujille ja helpottaa ryhmän lopettamista. (Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto 2011.)

Vertaistuki vanhemmuuden tukena

Vertaistuki vahvistaa vanhemmuutta monella tavalla. Vanhempien tietoisuus omista voimavaroista lisääntyy ja perheen muutosvaiheiden vaatimukset tulevat paremmin tietoon. Vanhempien psykososiaalinen hyvinvointi lisääntyy vertaisryhmässä arjen hallinnan ja sosiaalisten verkostojen kautta. Ryhmänjäsenten välinen vuorovaikutus ja kokemus toisten hyväksynnästä vahvistavat erityisesti vanhemmuutta. Tällöin myös vaikeiden asioiden puheeksi ottaminen helpottuu. Myös parisuhteeseen voidaan saada uutta piristystä ja huomata sen arvo arjen keskellä. Vertaisryhmässä jaetaan ajankohtaista tietoa, joka auttaa selviytymään arjen haasteista. (Kalliomaa & Viinikka 2006, 7, 9–11.) Vertaistoiminta perustuukin kokemusten ja kokemustiedon hyödyntämiseen ja jakamiseen. Sitä voidaan sanoa kokemukselliseksi asiantuntijuudeksi. Asiantuntijuutta jaettaessa

perheet voivat helposti ymmärtää ja soveltaa tietoa omaan elämäntilanteeseensa. (Kuuskoski 2003, 31–32.)

Monikulttuurinen perhekahvila on yksi esimerkki monikulttuurisesta vanhempien vertaisryhmästä. Maahanmuuttajavanhemmat saattavat olla hämmentyneitä monimutkaisessa ja nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassa ja lapsen kasvattaminen uudessa ja erilaisessa kasvuympäristössä saattaa aiheuttaa neuvottomuutta ja avuttomuutta (Alitolppa-Niitamo ym. 2006, 4). Ryhmässä voidaan jakaa kotoutumiseen liittyviä asioita, kokemuksia ja kulttuuria samassa elämäntilanteessa olevien vanhempien kanssa. Tavallisten perhekahviloiden tapaan vertaisryhmässä jaetaan vanhemmuuteen liittyviä voimavaroja erityisesti maahanmuuton kannalta. Tätä kautta vahvistetaan sekä kotoutumista että vanhemmuutta. Aito kulttuurien välinen vuorovaikutus ja kontaktit kantaväestön ja muista kulttuureista tulleiden välillä rikastuttavat molempien elämää (MLL 2009a, 23).

5.2 Ohjaajan rooli vertaisryhmässä

Ryhmän ohjaajalla on keskeinen rooli vertaistukiryhmän toiminnassa. Ohjaajalla tulee olla ainakin neljä perusröoliä: ryhmän organisaattori, ymmärtävä kuuntelija, vaikuttaja ja ryhmäprosessin ylläpitäjä. Ohjaajalla voi olla myös muita rooleja, ryhmän luonteesta riippuen. Roolien muotoutumiseen vaikuttavat myös ohjaajan persoona ja tilannekohtaiset tekijät. Ohjaajan tehtäviin kuuluvat ryhmän kaksoistavoitteesta huolehtiminen, vastuun jakaminen ryhmälle ja pelisääntöistä huolehtiminen. On myös tärkeää, että ryhmä hyväksyy ohjaajan ja hänen tehtävänsä. (Järvinen ym. 2006, 35–36, 42–43.)

Ohjaajalla tulee olla tiettyjä taitoja, jotta ryhmän ohjaus on ammattitaitoista. Tärkeimmät taidot ovat itsensä tunteminen ja kehittäminen. Ohjaajan tulee aina haluta kehittää itseään ja taitojaan, jotta ammattitaito kehittyy. Havainnointitaidot, joiden avulla ohjaaja tunnistaa ryhmän ohjauksen tarvetta, oikeita ohjauksen tapoja ja oman toiminnan suuntausta ohjaustilanteeseen sopivalla tavalla, ovat erittäin tärkeitä. Ohjaus perustuu ihmisten kohtaamiseen, joten se on yksi

tärkeimmistä ja haastavimmista taidoista. Ohjaaja tarvitsee myös erilaisia käytännön taitoja. Toiminnallisten kokonaisuuksien suunnittelu, toteutus ja arviointi kuuluvat ohjaajan työhön. Tavoitteiden asettelu ja erilaisten menetelmien hallinta kertovat ohjaajan taidoista. Ohjaajan tulee myös tuntea palveluverkosto ja toimia moniammatillisessa verkostossa, jotta hän osaa ohjata asiakkaitaan erilaisten palveluiden pariin. (Kalliola ym. 2010, 12.)

Perhekahvilatoiminta on esimerkki perheiden ohjatusta vertaistoiminnasta. Ne ovat olennainen osa MLL:n ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä. MLL:n perhekahvilat noudattavat järjestön yhteisiä arvoja ja toimintaperiaatteita, joiden ohjaavat kaikkea järjestön toimintaa.

6 MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITTO JÄRJESTÖNÄ

6.1 Organisaatio

Työn määränpäänä olkoon, että jok'ainoa Suomen lapsi äidinkohdusta lähtien ja kautta koko kasvinaikansa saa oikeutetun osansa siitä hellyydestä ja huolenpidosta, joka yksinään voi laskea pohjan nuorten kehitykselle hyväksi ja hyödylliseksi kansalaisiksi (MLL 2011b).

Tällä julistuksella perustettiin Mannerheimin Lastensuojeluliitto vuonna 1920. MLL on avoin kansalaisjärjestö, joka toimii lasten ja nuorten oikeuksien ja etujen hyväksi. Sen tarkoitus on edistää lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä tasapainoisiksi kansalaisiksi. Lapsiperheiden hyvinvointia edistetään tarjoamalla vertaistukiryhmiä ja osallistumismahdollisuuksia. MLL vaikuttaa myös yhteiskunnalliseen päätöksentekoon tuomalla keskusteluun ajankohtaista tietoa lapsista, nuorista ja heidän perheidensä tilanteesta. Se pitää yhteyttä eduskuntaan, ministeriöihin, lapsiasiavaltuutettuun ja kansalaisjärjestöihin. MLL on myös Suomen suurin lastensuojelujärjestö, jolla on lähes 93 000 jäsentä, 565 paikallisyhdistystä ja 13 piiriyhdistystä. (MLL 2009b, 6, 8; MLL 2011c; 2011d.)

Varsinais-Suomen piiri on yksi MLL:n 13 piiriyhdistyksestä. Piirin toimisto on Turussa ja aluetoimistot Salossa ja Uudessakaupungissa (MLL 2011e). Toiminnan kivijalkana toimii yhdistysten vapaaehtoistoiminta. Piirin tehtävä on auttaa yhdistyksiä onnistumaan työssään. Työn keskeisinä osa-alueina ovat vapaaehtoistoiminta lapsiperheiden arjen apuna, nuorisotyö, kansalaisvaikuttaminen ja ammatillinen perhepalvelutoiminta. Vapaaehtoistoiminnan avulla on mahdollista tarjota perheille tilaisuus vertaistuen saamiseen. Piirin tärkeä tehtävä on tukea yhdistyksien vapaaehtoistoimintaa koulutuksen, tiedotuksen ja vapaaehtoistoiminnan kautta. Kansalaisvaikuttamisessa tavoite on, että lapsen etu olisi keskeisellä sijalla kuntien ja maakuntien päätöksenteossa erityisesti sosiaalipolitiikassa, terveydenhuollossa, koulutuksessa ja kasvatuksessa sekä ympäris-

tönsuunnittelussa. Ammatillisia perhepalveluita järjestetään yhteistyössä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa. (MLL 2011f.)

6.2 Arvot ja toimintaperiaatteet

MLL:n toimintaa ohjaavat arvot ja toimintaperiaatteet. Kaikki toiminta, perhekahvilat mukaan lukien, rakentuu näiden arvojen ja toimintaperiaatteiden pohjalta. Arvoja ovat lapsen ja lapsuuden arvostus, yhteisvastuu, inhimillisyys, suvaitsevaisuus ja ilo. (MLL 2009a, 7.) Myöhemmin suvaitsevaisuuden rinnalle on lisätty yhdenvertaisuuden arvo (Maanpää 22.9.2011).

Lapset otetaan huomioon sekä toiminnan suunnittelussa että toteutuksessa. Tilat varataan niin, että lapsilla on tilaa olla ja nauttia muiden lasten kohtaamisesta, leikistä ja ohjatusta toiminnasta. Perhekahvilassa näkyvät ja kuuluvat lasten ajatukset, kuvat ja tarinat. Perhekahviloiden kävijöitä rohkaistaan osallistumaan ja kertomaan toiveistaan ja ajatuksistaan perhekahvilan toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Kahvilat toimivat yhteisen vastuun periaatteella, jossa kaikki huolehtivat paikkojen kunnossapidosta ja viihtyvyydestä. Lapsista ja heidän turvallisuudestaan huolehditaan yhdessä, vaikka päävastuu onkin lapsen kanssa tulleella aikuisella. Yhteisen vastuun kantaminen lisää usein koko asuinalueen yhteisöllisyyttä. (MLL 2009a, 7.)

Jokainen saa olla perhekahvilassa oma itsensä ja kohteliaisuus sekä toisten huomioiminen luovat inhimillistä ja sallivaa ilmapiiriä perhekahvilaan. Uudet kävijät toivotetaan tervetulleeksi, heitä autetaan ja otetaan aktiivisesti mukaan keskusteluihin ja toimintaan. Perhekahvilassa on avoin, empaattinen ja luottamuksellinen ilmapiiri, mikä helpottaa myös vanhemmuuden haasteista puhumista. (MLL 2009, 7.)

Perhekahvila on kaikille avoin paikka. Erilaisuus ja erilaiset mielipiteet ovat hyväksytyjä ja kaikenlaiset perheet ovat tervetulleita toimintaan. Tavoitteena on, että perhekahvilaan on helppo tulla ja siellä vallitsee kaikkia arvostava ilmapiiri. Nauru kuuluu kahvilan arkeen. Myös vapaaehtoisten tulee nauttia työstään, eikä

toiminta saa olla liian työlästä suunnitella ja toteuttaa. Perhekahvilan vanhempia yhdistää motto: ”lapsi tuo ilon”. (MLL 2009a, 7.)

Arvojen tapaan MLL:n toimintaperiaatteet ohjaavat perhekahvilan toiminnan suunnittelua ja toteutusta. Osa periaatteista liittyy järjestön toimintaan ja osa käytännön työhön asiakkaiden kanssa. Periaatteita ovat

- lapsen näkökulman huomioonottaminen
- vapaaehtoisten ja ammattilaisten kumppanuus
- tekemisen riemu
- avoimuus
- yhteistyöhakuisuus
- näkyvyys
- riippumattomuus
- hyvä talouden hoito (MLL 2011g).

6.3 Perhekeskus- ja perhekahvilatoiminta

Perhekeskus on perheiden palvelut yhteen kokoava moniammatillinen osaamiskeskus, jossa pyritään vahvistamaan koko perheen hyvinvointia (Rönkkö & Rytönen 2010, 300). Se on toimijaverkosto, johon voivat kuulua seurakunnat, järjestöt, yksityinen sektori, kunnat, vapaaehtoiset ja perheet itse (Sosiaaliportti 2011c). Perhekeskuksen tavoite on mahdollistaa ja edistää perheiden omien sosiaalisten verkostojen ja vertaistuen muodostumista alueella (Pietilä-Hella 2006, 65). MLL oli mukana perhekeskustoiminnan kehittämisessä Perhe – hankkeessa, joka oli valtakunnallinen perhepalvelujen kumppanuusohjelma. Sen tavoitteena oli vahvistaa vanhemmuutta ja perheiden hyvinvointia perhepalveluverkoston ja perhekeskustoimintamallien avulla. (Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö 2005, 23.) Esittelemme MLL:n Varsinais-Suomen piirin perhekeskus Marakatin Toimintaympäristö ja toimijat – kappaleessa.

Perhekahvila on avoin kahvila, jossa vanhemmat tapaavat toisiaan ja jakavat kokemuksiaan toisten samassa elämäntilanteessa olevien ihmisten kanssa. Samalla lapset saavat leikkiä ja touhuta yhdessä. Niissä kohtaavat myös eri sukupolvet ja kulttuurit. Näin perhekahvilat edistävät osallistumista ja yhteisöllisyyttä. (MLL 2011h; Satuli-Kukkonen 2011, 3.) Perhekahviloilla voi olla myös erilaisia teemoja, kuten vauva- ja kansainvälisyyskahvilat.

Perhekahvilakysely

MLL toteutti keväällä 2011 valtakunnallisen perhekahvilakyselyn. Kyselyyn vastasi noin 600 perhekahvilakävijää ja yli 300 perhekahvilaohjaajaa. Kerromme seuraavaksi opinnäytetyömme kannalta tärkeimmiksi nousseita tuloksia. Lähes puolet kävijöistä arvioi, että perheen taloudellinen tilanne on hyvä. Kuitenkin noin kolmannes kertoi asian vaivaavan paljon tai jonkin verran. Kävijöistä kolmanneksella oli usein tunne, että perheen nykyiset tulot eivät riitä tarpeisiin ja puolet kävijöistä kertoi, että tulot ovat riittävät. Usein uupuneita kertoi olevansa noin kolmannes kävijöistä. Tukea vanhempana olemiseen kertoi tarvitsevansa yhtä suuri määrä kävijöistä. Viidennes kävijöistä ei saanut apua läheisiltään vaikeuksien kohdatessa. Suurempi osuus vastaajista kuitenkin kertoi saavansa apua läheisiltään. Kävijöistä puolet kertoi, että heillä on laaja tai melko laaja sosiaalinen verkosto. Kolmannekselta puuttui lähellä sijaitseva ja laaja sosiaalinen verkosto. (Satuli-Kukkonen 2011, 3, 10.) Perhekahvilakävijöiden perhe-elämään liittyvät haasteet mukailevat Lapsiperheet yhteiskunnassa – kappaleessa käsitellyjä aiheita perheiden hyvinvoinnista.

Kyselyn mukaan kävijät tulivat perhekahvilaan ennen kaikkea sen takia, että lapset saavat seuraa ja leikkikavereita. Suuri syy käymiseen oli myös vertaistuen saaminen vanhemmuuteen ja siihen liittyviin haasteisiin ja iloihin. Vanhemmat halusivat myös itse saada seuraa ja tavata muita ihmisiä perhekahvilassa. Moni vastaaja kertoi, että oli saanut uusia ystäviä perhekahvilasta muutettuaan uudelle paikkakunnalle. (Satuli-Kukkonen 2011, 13–14.)

Kyselyssä selvitettiin myös perhekahviloiden monikulttuurisuutta. Yli puolet vastaajista kertoi, ettei monikulttuurisuus näkynyt mitenkään perhekahvilatoiminnassa. Kuitenkin lähes kolmannes kävijöistä kertoo, että osa perhekahvilakävijöistä on monikulttuurisia. Ohjaajien mukaan perhekahviloissa on käynyt satunnaisesti maahanmuuttajataustaisia perheitä ja joissakin perhekahviloissa on ollut harjoittelijoina maahanmuuttajia. Syyksi monikulttuurisuuden vähäisyyteen kerrottiin muun muassa, että alueella ei asu monikulttuurisia perheitä. Muita syitä olivat yhteisen kielen puute, perhekahvilatoiminnan vähäinen markkinointi ja tiedottaminen sekä ohjaajien taitojen puutteet monikulttuuristen perheiden kohtaamisessa. (Satuli-Kukkonen 2011, 18–19.)

Vapaaehtoistoiminta

MLL:n toiminta perustuu vapaaehtoistoimintaan, joka on hyvinvoinnin edistämiseksi tehtävää palkatonta ja ei-ammattillista toimintaa, jolla ei ole taloudellisen hyödyn motiivia. Sen motiivina toimivat tekemisen kaipuu, auttamisen halu, kokeilunhalu ja yhteisöllisyyden kaipuu. (MLL 2009b, 12; Ruohonen 2003, 42.)

Vapaaehtoistoiminnan tehtävä on ennen kaikkea keskittyä ennaltaehkäisevään työhön sekä edistää ihmisten välistä vuorovaikutusta ja omaehtoista osallistumista. Vapaaehtoistoiminnan haasteena on palkattujen työntekijöiden ja palkatta toimivien vapaaehtoisten yhteistyön kehittäminen. On tärkeää, että työntekijät tuntevat vapaaehtoistyön periaatteet, jotta vapaaehtoisten työtä pystytään tukemaan ja ohjaamaan ammatillisesti. (Lehtinen 1997, 17–19, 59.) Vapaaehtoisten ja ammattilaisten kumppanuus on myös yksi MLL:n toimintaperiaatteista.

Mannerheimin Lastensuojeluliiton toiminta perustuu vapaaehtoistoimintaan. Vuonna 2010 MLL:ssa toimi noin 8 100 yhdistysvapaaehtoista (MLL 2011i). Vapaaehtoiset toimivat lastenhoitotoiminnassa, lapsiperheiden ja nuorten tukihenkilöinä, kylämummeina ja -vaareina sekä erilaisissa tehtävissä, esimerkiksi perhekahvilassa, perhekeskuksessa, vertaisryhmässä, kerhoryhmissä ja lipaske-rääjinä (MLL 2011j). MLL:n vapaaehtoistoiminta on vertaistukea, osallistumista, edunvalvontaa ja kansalaistoimintaa (MLL 2009b, 12).

7 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT

7.1 Tausta ja toimeksianto

Opinnäytetyömme oli työelämälähtöistä kehittämistoimintaa, koska kehittämisen taustalla oli työyhteisön halu kehittää ja toteuttaa uutta monikulttuurisen toiminnan mallia (Syrjälä 1994, 31). Kehittämishanke lähti liikkeelle kiinnostuksestamme työskennellä yhteistyössä Mannerheimin Lastensuojeluliiton kanssa, jonka toiminta keskittyy ennaltaehkäisevään lastensuojeluun. Varsinais-Suomen piirin lapsi-, nuoriso- ja perhetoiminnan päällikkö Katja Rippstein antoi meille toimeksiannon monikulttuurisen perhekahvilan toimintamallin mallintamisesta ja koulutusmateriaalin laatimisesta.

Toimintamallin tuli olla monikulttuurisen perhekahvilatoiminnan malli, jota piirin ja yhdistysten on helppo käyttää toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Koulutusmateriaalia tullaan käyttämään monikulttuurisessa perhekahvilassa työskentelevien vapaaehtoisten kouluttamiseen. Toimeksiannon taustalla oli Lastenkulttuuri kotoutumisen tukena – hanke, joka oli tarkoitus toteuttaa Varsinais-Suomen piirissä vuoden 2011 aikana. Hankkeen tavoitteina oli edistää kulttuurien välistä yhteistoimintaa, tarjota matalan kynnyksen kohtaamispaikka ja vähentää toisiin etnisiin ryhmiin kohdistuvia ennakkoluuloja. (Rippstein 31.1.2011.) Opetusministeriön rahoituksen puutteen vuoksi hanketta ei voitu aloittaa. Hankkeen peruuntuminen ei kuitenkaan vaikuttanut toimeksiantoomme.

Maahanmuutto lisääntyy Suomessa ja myös ulkomaalaisten perheiden osuus on kasvussa, kuten kerroimme kappaleessa 3.3 Monikulttuuriset lapsiperheet (Kuvio 1). Monikulttuurisen toiminnan kasvava tarve on havaittu MLL:n Varsinais-Suomen piirissä, jossa sitä ei ole ollut. Tämän vuoksi he haluavat kehittää perhepalveluitaan tavoittaakseen myös Suomeen muuttaneet ulkomaalaiset perheet. (Rippstein 31.1.2011.) MLL:n Varissuon yhdistys valittiin mukaan kehittämistoimintaan, sillä heillä oli suuri tarve monikulttuuriselle toiminnalle, koska alueella asuu paljon maahanmuuttajaperheitä. Perheitä ei ole onnistuttu tavoit-

tamaan, koska yhdistyksen perhekeskus Touhulassa ei ole järjestetty heille suunnattua toimintaa aiemmin. (Mäkinen 2.5.2011.)

7.2 Kehittämistehtävät ja tavoitteet

Kehittämistehtävämme olivat

1. Monikulttuurisen perhekahvilan toimintamallin kehittäminen
2. Koulutusmateriaalin (ohjaajan opas ja PowerPoint – esitys) laatiminen vapaaehtoistyöhön

Työmme tavoitteena oli kehittää toimintamalli, joka vähentää perhekahvilakävijöiden ennakkoluuloista johtuvaa vaikeutta kohdata eri kulttuureista kotoisin olevia ihmisiä ja edistää perheiden yhteistoimintaa. Koulutusmateriaalin laatimisen tavoitteina oli perehdyttää vapaaehtoiset monikulttuurisen perhekahvilan ohjaajiksi ja parantaa heidän valmiuksiaan kohdata eri kulttuureista kotoisin olevia perheitä.

7.3 Toimintaympäristö ja toimijat

Toimintaympäristömme koostui Perhetalo Heidekenistä, perhekeskus Marakattista sekä Varissuon yhdistyksen Touhulan perhekeskuksesta. Perhetalo Heideken sijaitsee Turun keskustan läheisyydessä ja siellä työskentelee useita järjestöjä, jotka toimivat lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyväksi. Sen tavoitteena on koota ehkäisevää lastensuojelutyötä tekevät järjestöt saman katon alle. Heideken on myös järjestöjen vapaaehtoistyön keskus, jossa järjestetään vapaaehtoisten koulutuksia ja tarjotaan ammatillista tukea. (Perhetalo Heideken 2011a; 2011b; MLL 2011k.) Perhetalo Heidekenillä sijaitsee MLL:n Varsinais-Suomen piirin perhekeskus Marakatti. Perhekeskuksessa järjestetään muun muassa musiikkituokioita, perhekahvila ja teemakahviloita, kuten isä-lapsikahvila ja kansainvälinen kahvila. Näiden lisäksi Marakattissa kokoontuu erilaisia avoimia ja suljettuja ryhmiä esimerkiksi ensisynnyttäjille, adoptioperheille ja perhevalmennukseen osallistuville. Osa Marakatin toiminnasta on järjestetty yhteistyössä

muiden alueen toimijoiden, esimerkiksi Kasvatusasiainkeskuksen, kanssa. (MLL 2011l.)

Kevään 2011 aikana osallistuimme Marakatin perhekahvilatoimintaan ja kiinnitimme erityisesti huomiota, miten kansainvälinen perhekahvilatoiminta järjestettiin siellä. Osallistumisemme helpotti toimintamallin rakentamista ja sen viemistä Varissuon yhdistykseen, joka on yksi MLL:n Varsinais-Suomen piirin paikallisyhdistyksistä. Touhula on yhdistyksen perhekeskus, jossa on erilaista toimintaa, kuten perhekahvila, musiikkituokio ja lapsiparkki (Mäkinen 2.5.2011). Järjestimme monikulttuurisen perhekahvila Mokan Touhulassa viiden viikon ajan kokeillaksemme kehittämäämme toimintamallia.

Kehittämistoiminnan vaatima reflektio tarvitsee ulkopuolisia henkilöitä, joiden esittämät kysymykset avaavat näkökulmia keskusteluun ja kirjoittamiseen (Syrjälä 1994, 38). Tämän vuoksi opinnäytetyössä oli mukana laaja joukko MLL:n Varsinais-Suomen piirin ja sen yhdistysten toimijoita (Kuvio 2). Piirin työntekijät toimivat perhetalo Heidekenillä, yhdistyksen perhekeskusvastaava Touhulassa ja vapaaehtoiset kaikissa edellä mainituissa toimintaympäristöissä.

Työnimike	Työympäristö	Osuus opinnäytetyössä
Lapsi-, nuoriso- ja perhetoiminnan päällikkö	Heideken	Vastuuohjaaja
Perhetoiminnan ohjaaja	Heideken	Ohjaaja, Marakatti
Vapaaehtoistyön ohjaaja	Heideken	Ohjaaja, Vapaaehtoistyö
Työllistymis- ja rekrytointipalvelut, ohjaaja	Heideken, Touhula	Ohjaaja, Touhula
Perhekeskusvastaava	Touhula	Yhdyshenkilö, Touhula
Vapaaehtoiset	Marakatti, Touhula	Kokemusten jakaja, kohderyhmä

Kuvio 2. Opinnäytetyössä mukana olleet toimijat.

Opinnäytetyön vastuuhjaaja oli MLL:n Varsinais-Suomen piirin lapsi-, nuoriso- ja perhetoiminnan päällikkö Katja Rippstein. Hän vastaa piirin toteuttamasta lapsi-, nuoriso- ja perhetoiminnasta, johon kuuluu paikallisyhdistysten työn tukeminen (koulutus, ohjaus, tiedotus, uudet toimintamuodot), perhekeskustoiminta, nuorisotyö ja kouluyhteistyö. Hän vastaa myös vastuualueensa tiimiin liittyvästä rahoituksesta ja muun muassa hanke – ja kuntayhteistyöstä. Katja oli alusta asti tiiviimmin mukana opinnäytetyömme prosessissa. Kävimme ohjauskeskusteluja tammikuusta lokakuuhun tuotosten tarkoituksesta, ilmeestä, sisällöstä ja esittelystä. Häneltä saimme eniten tuotosten kehittämiseen liittyvää palautetta. Katja oli myös työmme tukija, jolta saimme apua ja neuvoja aina tarvittaessa.

Toisina opinnäytetyömme ohjaajina toimivat kevästä syksyyn perhetoiminnan ohjaaja Johanna Franska ja vapaaehtoistoiminnan ohjaaja Minna Maanpää. Johanna antoi meille paljon tietoa perhekahvilan toiminnasta, josta hän vastaa perhekeskus Marakatissa. Hänen työalueisiinsa kuuluu perhekeskustoiminnan sisällön suunnittelu, toteutus ja arviointi sekä kehittäminen. Myös markkinointi ja perhekeskuksen toimintojen koordinointi yhteistyökumppaneiden kanssa kuuluvat hänen vastuualueisiinsa. Minna Maanpään työtehtäviin kuuluu vapaaehtoisten ammatillinen ohjaus Turussa, Kaarinassa, Liedossa ja Vakka-Suomen alueella. Hänen yhteistyökumppaneitaan ovat alueella toimivat 23 MLL:n paikallisyhdistystä ja alueelliset perhekeskusverkostot ja työryhmät. Hän kouluttaa, perehdyttää ja rekrytoi vapaaehtoisia yhdessä yhdistysten kanssa. Minnan avulla saimme siis tietoa vapaaehtoistoiminnasta ja ideoita vapaaehtoisten kouluttamiseen.

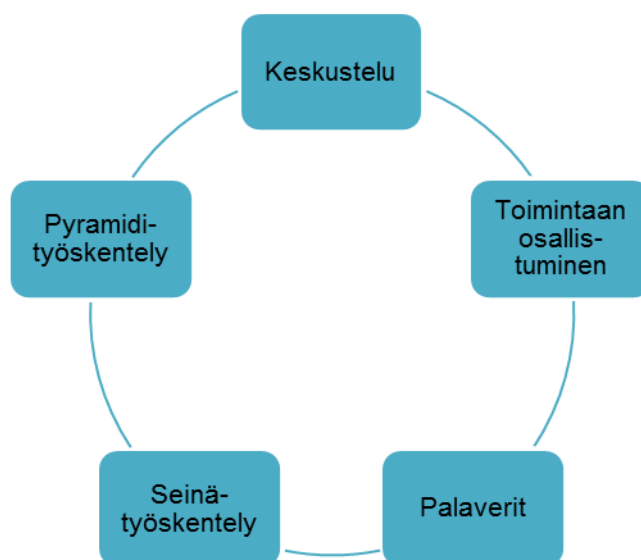
Monikulttuurisessa perhekahvilassa toimijoina olivat piirin Työllisty järjestöön – hankkeen ohjaaja Jaana Petäjoki ja Varissuon perhekeskus Touhulan vastaava Jaana Mäkinen. Jaana Petäjoen toimenkuvaan kuuluu hankkeen kautta eri järjestöihin työllistyneiden pitkäaikaistyöttömien tukeminen, ohjaus ja neuvonta. Hän tukee jatkotyöllistymistä tai koulutukseen hakeutumista. Hän työskentelee Touhulassa maanantaiaamupäivisin työllistettyjen tukena ja muulloin perhetalo Heidekenillä. Hänellä on myös kokemusta maahanmuuttajatyöstä, joten saim-

me häneltä apua monikulttuurisen toiminnan suunnittelussa. Jaana Mäkisen kanssa kehitimme Touhulassa kokeiltavaa monikulttuurista perhekahvilaa, jossa hän oli myös mukana.

Perhekeskuksissa toimivat vapaaehtoiset olivat myös osa opinnäytetyötämme. Heidän kanssaan keskustelimme perhekahvilatoiminnasta ja vapaaehtoisuudesta. Vapaaehtoisten kokemukset ja näkemykset olivat arvokkaita, koska toimintamalli ja koulutusmateriaali kehitettiin heidän toimintansa tueksi.

7.4 Kehittämismenetelmät

Kehittämistoiminta voidaan rinnastaa toimintatutkimuksen tekemiseen. Toimintatutkimuksen päämäärä on tutkimuksen lisäksi kehittäminen (Heikkinen 2007, 196). Toimintatutkimuksen vaiheittainen prosessi perustuu pohdintaan, keskusteluun ja neuvotteluun (Syrjälä 1994, 30). Tämän pohjalta valitsimme kehittämismenetelmiksi keskustelun, toimintaan osallistumisen, palaverit, seinätyöskentelyn ja pyramidityöskentelyn (Kuvio 3). Niiden avulla pystyimme kehittämään toimintaa. Kaikki nämä menetelmät myös mahdollistivat kehittämishankkeen toimijoiden yhteisöllisyyden, osallistamisen ja aktivoinnin, mikä on olennaista myös toimintatutkimuksessa (Grönfors 1982, 124; Heikkinen 2007, 205).

Kuvio 3. Kehittämismenetelmät.

Keskustelut olivat tärkein kehittämismenetelmä koko opinnäytetyömme ajan. Keskustelimme kaikkien toimijoiden kanssa sekä ryhmässä että yksitellen. Tätä menetelmää käytimme erityisesti perhekahviloissa vapaaehtoisten ja asiakkaiden kanssa. Keskustelu on avoin ja tavoitteeton menetelmä, jonka avulla vaihdetaan näkemyksiä ja mielipiteitä laajasti. Asiakkaiden kanssa keskustelimme perhekahvilatoiminnasta yleensä, syistä siellä käymiseen, toiveista sen kehittämiseen ja sen vaikutuksista perheeseen. Vapaaehtoisten kanssa keskustelun aiheita olivat myös perhekahvilatoiminta yleensä, sen vaatimukset vapaaehtoiselta, syyt vapaaehtoisuuteen ja monikulttuurisen toiminnan tarve ja haasteet.

Keskustelumenetelmää käytimme luonnollisesti myös MLL:n Varsinais-Suomen piirin työntekijöiden kanssa. Opinnäytetyömme ohjaajan kanssa kävimme lähinnä ohjauskeskusteluja työn etenemisestä ja tuotosten valmistelusta. Saimme häneltä myös ideoita, tietoja ja tukea kehittämishankkeemme eteenpäin viemiseen. Työllistymis- ja rekrytointipalveluiden ohjaaja oli mukana monikulttuurisen perhekahvilan kokeilun suunnittelussa ja toteutuksessa. Keskustelut auttoivat perhekahvilakokeilun kehittämisessä ja erityisesti sen toteutuksessa, koska hänellä oli vankka kokemus maahanmuuttajatyöstä. Keskustelimme muun muassa monikulttuurisuuden kohtaamisesta ja huomioonotettavista kulttuurieroista. Muiden työntekijöiden kanssa keskustelimme perhekahvilatoiminnan vaikutuksista ja tarkoituksesta, monikulttuurisen työn tarpeesta ja markkinoinnista sekä MLL:n ennaltaehkäisevästä lastensuojelutyöstä. Keskustelut dokumentoimme opinnäytetyöpäiväkirjaan.

Toimintaan osallistumisen menetelmää käytimme monipuolisesti erityisesti keväällä 2011. Tuolloin osallistuimme 21 kertaa perhekeskus Marakatin sekä Turun Runosmäen ja Halisten yhdistysten perhekahviloihin. Aluksi toimintaan osallistuminen oli lähinnä perhekahviloiden toiminnan ja siellä käyvien perheiden havainnointia. Ensimmäisten kertojen jälkeen osallistuimme havainnoinnin lisäksi toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Käytimme varhaiskasvatuksen menetelmiä, kuten musiikkituokiota ja askartelua, harjoitellaksemme perhekahvilan ryhmän hallitsemista ja ohjaamista. Omien kokemusten kautta pystyimme kehittämään ryhmän ohjaajalle tarkoitettua materiaalista käytännöllistä

ja tarkoituksenmukaista. Esimerkiksi matkalla maailman ympäri – musiikkituoki-
on kokeilemisen jälkeen oli helppoa arvioida sen toimivuutta ja sopivuutta per-
hekahvilaan.

Syksyllä 2011 toimintaan osallistumista käytimme lähinnä Varissuon yhdistyk-
sen perhekeskus Touhulassa. Siellä pidimme kehittämäämme monikulttuurista
perhekahvila Mokkaa viikoilla 34–38. Silloin osallistuimme toimintaan itsenäi-
sesti ja aktiivisesti, suunnitellen ja toteuttaen toiminnan itse. Tämän menetel-
män avulla kehitimme toimintamallin monikulttuurisen perhekahvilan toimintaan.
Syksyllä osallistuimme perhekahviloihin yhteensä 6 kertaa.

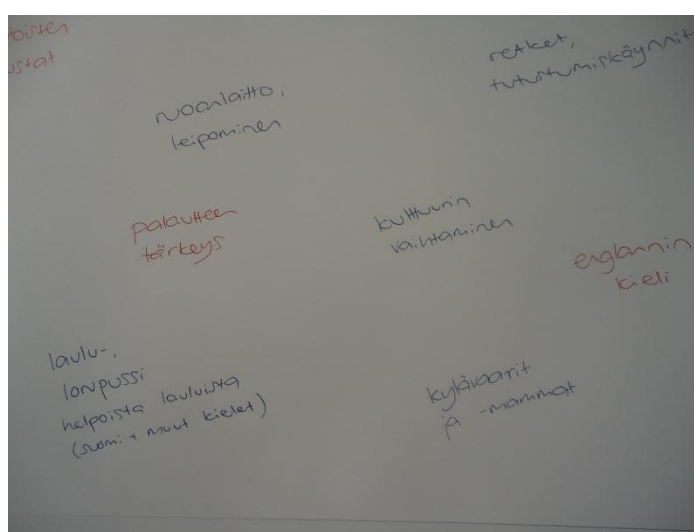
Palaverit olivat tärkeimpiä keskustelufoorumeja toimintamallin ja koulutusmate-
riaalin kehittämisessä, koska kehitimme niitä palavereissa yhdessä työntekijöi-
den kanssa. Palaverien tarkoitus oli kutsua työntekijät koolle keskustelemaan,
ideoimaan ja arvioimaan työtämme. Tavoitteena kaikissa palavereissa oli saada
työntekijöiden monialaiset ammatilliset näkemykset kehittämistoimintamme
käyttöön. Niissä saimme erilaisia näkökulmia muun muassa perhekahviloiden ja
vapaaehtoisten ohjaamiseen.

Kokoonnuimme palavereihin eri ihmisten kanssa opinnäytetyön eri vaiheissa.
Ensimmäisiin palavereihin (keväällä 2011) osallistuivat kanssamme kehittämis-
hankkeessa tiiviimmin toimivat työntekijät. Niissä hahmottelimme tuotosten si-
sältöjä, toiminnan kokeilemista ja toimintaympäristöä. Opinnäytetyön loppuvai-
heessa (syksyllä 2011) palavereihin osallistui laajempi joukko työntekijöitä, jotka
autoivat kehittämistyössä ja arvioivat tuotoksia.

Seinätyöskentelyä käytimme keväällä 2011 lapsi-, nuoriso- ja perhetoiminnan
päällikön ja perhetoiminnan ohjaajan kanssa. Menetelmää käytimme palaveris-
sa, jossa oli tavoitteena kehittää tuotoksia yhdessä työntekijöiden kanssa. Sei-
nätyöskentelyn tarkoitus on kerätä toimijoiden ajatuksia aivoriihen avulla seinäl-
le. Aivoriihessä toimijat heittävät spontaanisti, ilman perusteluja ja korjauksia,
ajatuksiaan ilmaan, mitkä kirjaaja kirjoittaa seinälle kaikkien nähtäville. Sen jäl-
keen kirjoitettuja ajatuksia tarkastellaan ja kootaan niitä aiheiden mukaan ryh-

miksi. Tämän jälkeen aiheiden ja ajatusten tarkastelemista voidaan jatkaa monella tavalla.

Aloitimme seinätyöskentelyn esittämällä työntekijöille erilaisia kysymyksiä toimintamalliin ja koulutusmateriaaliin liittyen. Kysyimme heidän mielipiteitään muun muassa sisällöistä, nimistä, markkinoinnista ja vapaaehtoisten kouluttamisesta. Samalla kun työntekijät kertoivat ajatuksiaan, kirjasimme niitä seinälle (Kuva 1). Tämä auttoi laajojen aiheiden käsittelyä ja toimi myös dokumentoinnin välineenä palaverissa. Seinätyöskentelyä jatkoimme pyramidityöskentelyllä.

Kuva 1. Työntekijöiden ajatukset kirjattiin seinätyöskentelyn avulla.

Pyramidityöskentelyn avulla käsitelimme seinätyöskentelyssä esiin nousseita ajatuksia tarkemmin. Pyramidityöskentelyssä jokainen tekee oman viiden loke-ron pyramidin tietystä aiheesta. asiat kirjataan pyramidiin tärkeysjärjestykseen niin, että tärkein asia tulee pyramidin huipulle. Tämän jälkeen työskennellään pareittain. Pari käy läpi molempien pyramidit ja kokoaa yhteisen pyramidin omiensa pohjalta (Kuva 2). Seuraavaksi ryhmäydytään ja esitellään parien pyramidit sekä tehdään ryhmän oma pyramidi. Tuloksena on koko ryhmän ajatukset yhteen kokoava pyramidi, josta käy ilmi ryhmän tärkeimpinä pitämät kokonaisuudet käsiteltävästä aiheesta.

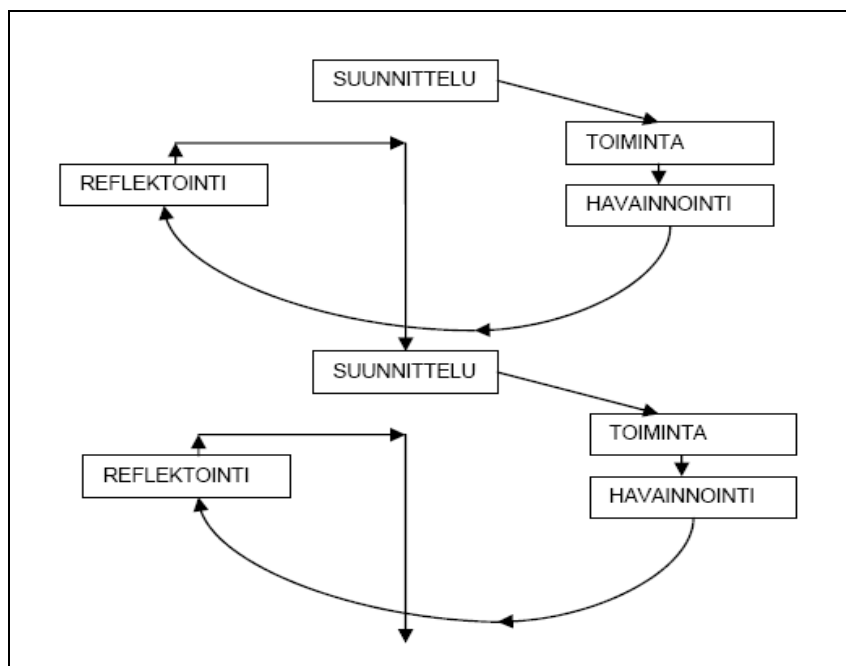
Kuva 2. Työntekijät tekemässä yhteistä pyramidia.

Käsittelimme tässä kappaleessa kehittämistoiminnan käsitteitä, kun taas seuraavassa kappaleessa 8 Opinnäytetyön toteuttaminen käsittelemme työmme etenemistä ja dokumentointia käytännössä. Päätimme esitellä nämä kokonaisuudet erikseen, sillä näimme, että opinnäytetyömme kehittämistoiminnan perusteet tuli erottaa käytännön toiminnan toteutuksesta.

8 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

8.1 Kehittämistoiminnan eteneminen

Kehittämistoiminnan yksi tärkeimmistä lähtökohdista on reflektiivinen ajattelu. Reflektio perustuu ihmisen omien ajastustapojen ja kokemusten tarkasteluun. Ihminen pyrkii ymmärtämään ajatuksiaan ja toimintaansa sekä muokkaamaan niitä reflektion kautta. Tämä nähdään kehittämistoiminnan keskeisenä osana. Se tulee ilmi kehittämistoiminnan spiraalimallissa (Kuvio 4), jossa suunnittelu, toiminta, havainnointi ja reflektointi seuraavat toisiaan ajallisesti etenevinä. (Syrjälä 1994, 37; Heikkinen 2007, 201–202.)

Kuvio 4. Toimintatutkimuksen spiraalimalli (Heikkinen 2007, 203; Rantanen & Toikko 2009, 67).

Monikulttuurisen perhekahvilan toimintamalli ja koulutusmateriaali kehittyivät spiraalimallin mukaisesti jatkuvana perhekahviloiden toiminnan suunnitteluna, toteuttamisena, vaikutusten havainnointina ja toimintaa muokanneena reflektiona. Spiraalimallin vaiheet toistuivat keväällä ja syksyllä 2011 useaan kertaan,

mikä mahdollisti tuotosten parhaan mahdollisen lopputuloksen. Reflektoimme toimintaamme jokaisen perhekahvilakerran jälkeen itsenäisesti, kahdestaan ja yhdessä toimijoiden kanssa. Reflektion välineenä käytimme keskustelua, opinnäytetyöpäiväkirjaa ja muistioita.

8.2 Työskentely keväällä 2011

Olemme jakaneet työskentelyn etenemisen kuvauksen kahteen osaan: kevääseen (Kuvio 5) ja syksyyn (Kuvio 7), koska kesällä pidimme taukoa tuotosten kehittämisestä. Kuvioihin olemme nostaneet keskeisimmät vaiheet kehittämistoiminnan etenemisen kannalta.

Kuvio 5. Kehittämistoiminnan eteneminen keväällä 2011.

Tammikuu

Tammikuussa 2011 otimme yhteyttä perhetoiminnan ohjaajaan sähköpostitse, kertoaksemme kiinnostuksestamme opinnäytetyön tekemiseen MLL:n Varsinais-Suomen piiriin. Hän välitti viestimme lapsi-, nuoriso- ja perhetoiminnan päällikkö Katja Rippsteinille, joka vastasi:

Kysyitte mahdollisuutta opinnäytetyön tekemiseen. Ajatuksena voisi olla, uuden Kansainvälinen perhekahvila – toimintamallimme mallintaminen sekä siihen liittyvän kahden oppitunnin koulutuspaketin työstäminen. Laitan liitteeksi teemaan liittyvän yhden näkymän mikä ei varsinaisesti olisi opinnäytetyön aihe, mutta joka sisältäisi ajatuksen siitä mitä Kansainvälinen kahvila tulee olemaan. Tähän työhön voisimme liittää myös käytännön harjoittelua sekä kehittämisperhekeskus Marakatissa laajemmin että Turun alueen muissa yhdistyksissä.

Sähköpostien vaihtamisen jälkeen sovimme tapaamisen 31.1.2011, jossa kerroimme itsestämme, motiiveistamme opinnäytetyön tekemiseen MLL:ssa ja omista odotuksistamme työskentelyä kohtaan. Tapaamisessa Katja esitteli Lastenkulttuuri kotoutumisen tukena – hanketta ja antoi siihen perustuvan toimeksiannon. Keskustelimme toimeksiannosta ja esitimme tarkentavia kysymyksiä. Sovimme olevamme yhteydessä sähköpostitse työskentelyn etenemisestä (Liite 1).

Helmi-maaliskuu

Helmi-maaliskuussa laadimme suunnitelman opinnäytetyön toteuttamisesta ja esittelimme sen Katjalle 10.3.2011 (Liite 1). Palaverissa Katja kertoi, että toimeksiannon taustalla ollut hanke ei toteutunut rahoituksen puutteen vuoksi. Tämä ei kuitenkaan vaikuttanut toimeksiantoon. Keskustelimme myös kansainvälisen perhekahvilan kävijöistä, mahdollisesta toimintamallin kokeilusta syksyllä Varissuolla ja kehittämishankkeen toimijoista. Hän hyväksyi suunnitelmamme ja pääsimme aloittamaan työskentelyn.

Ensimmäiseksi osallistuimme perhekeskus Marakatin kansainvälisen perhekahvilan toimintaan 28.3.2011. Toiminnassa oli mukana vapaaehtoistoiminnan ohjaaja ja vapaaehtoinen perhekahvilaohjaaja, joiden kanssa keskustelimme kansainvälisen perhekahvilan tammikuussa käynnistyneestä toiminnasta, kävijöistä ja perhekahvilan markkinoinnista. Jo tällä ensimmäisellä toimintaan osallistumisen kerralla saimme tuntumaa kansainvälisen perhekahvilan toiminnan järjestämiseen ja kävijöiden kohtaamiseen.

Huhtikuu

Huhtikuussa aloitimme harjoittelun MLL:n Varsinais-Suomen piirissä perhetalo Heidekenillä. Kaikki harjoittelussa tapahtuvat tehtävät ja toiminnot liittyivät opinnäytetyömme aiheeseen, joten saimme käytännöllisen näkökulman opinnäytetyöhömme alusta alkaen. Osallistuimme kevään aikana 21 perhekahvilakertaan, joissa suunnittelimme, toteutimme ja havainnoimme toimintaa.

Yhdessä osallistuimme perhekeskus Marakatissa järjestettäviin perhekahviloihin. Erikseen osallistuimme Turun Runosmäen ja Halisten yhdistysten perhekahviloihin, joissa kävijöinä oli myös maahanmuuttajia. Niihin osallistumalla saimme kokemusta myös monikulttuurisuuden kohtaamisesta. Osallistumalla perhekahviloiden toimintaan pohdimme kehittämisen kannalta tärkeimpiä asioita, kuten perhekahvilatoiminnan sisältöjä, tarkoitusta ja kävijöitä sekä eroja tavallisen ja kansainvälisen perhekahvilan välillä.

Pohdintojen avulla hahmotimme perhekahvilatoiminnan tehtävää lastensuojelun ennaltaehkäisevänä työmuotona. Perhekahvilatoiminnan perusteita koskevien pohdintojen, havaintojen ja kokemusten pohjalta aloimme kehittää toimintamallia viikolla 15.

Huhtikuussa osallistuimme kerran kansainväliseen perhekahvilaan. Tällöin sovimme pitävämmme toimintatuokion seuraavalla kerralla, jotta voimme kokeilla toimintamalliin suunniteltua toimintaa käytännössä.

Osallistuimme 29.4.2011 Minä perhekeskus työntekijänä – koulutukseen, jossa kouluttajana oli perhetoiminnan ohjaaja. Siellä käytiin läpi perhekeskustoiminnan tehtävää, lapsen kehityskausia sekä hyvää kohtaamista ja vuorovaikutusta. Esiin nousi myös huolen puheeksi ottaminen ja perhekeskusten rooli ennaltaehkäisevän lastensuojelun toimijana. Koulutuksesta saimme kokemustietoa MLL:sta kouluttajana, mitä käytimme hyväksi koulutusmateriaalin kehittämisessä.

Toukokuu

Toukokuun 2. päivänä tapasimme ensi kertaa perhekeskus Touhulan perhekeskusvastaavan Jaana Mäkisen, jonka kanssa keskustelimme kansainvälisen perhekahvilatoiminnan aloittamisesta Touhulassa. Keskustelimme Varissuon alueen väestörakenteesta ja esiin tuli Varissuon yhdistyksen suuri tarve monikulttuuriselle toiminnalle, koska alueella asuu paljon maahanmuuttajia. Siellä alueella asuu eniten (37 %) muun kielistä väestöä Turussa (Turun kaupunki 2011, 2). Jaana kertoi perhekeskuksen aiemmasta monikulttuurisesta toiminnasta, joka oli ollut melko vähäistä, lukuun ottamatta syksyllä 2010 järjestettyä kansainvälistä iltamaa. Tästä saimme ajatuksen aloittaa kehittämämme toiminta samantapaisella iltamalla.

Palaverissa keskustelimme myös perhekahvilan ajankohdasta. Maanantaipäivät olivat perhekeskuksessa hiljaisia, joten pohdimme, että perhekahvila voisi tuoda enemmän kävijöitä kyseiselle päivälle. Toisaalta riskinä oli, ettemme siltikään saavuttaisi kävijöitä. Toisena vaihtoehtona Jaana nosti esille musiikkituokiopäivän, jolloin kävijöitä oli runsaasti. Sovimme mieltivämme asiaa kesän ajan ja ilmoittavamme mielipiteemme sopivammasta ajankohdasta elokuun alussa.

Myös perhekahvilan nimen valinta tuli esille palaverissa. Vertailimme kansainvälisen ja monikulttuurisen perhekahvilan nimiä erityisesti kohderyhmän kannalta. Kansainvälinen perhekahvila, jonka nimeä on käytetty esimerkiksi perhekeskus Marakatissa, saattaa houkutella kävijöiksi itsensä kansainvälisiksi kokevia työperäisiä siirtolaisia. Monikulttuurinen perhekahvila saattaa taas nimenä sulkea pois esimerkiksi suomalaiset kävijät ja edellä mainitut siirtolaiset, koska monikulttuurisuus – käsite viittaa maahanmuuttaja – käsitteeseen, jota on käsitelty kappaleessa 2. Emme siis valinneet nimeä vielä tässä vaiheessa, vaan päätimme pohtia nimeä vielä muiden toimijoiden kanssa. Jatkoimme kansainvälinen perhekahvila – käsitteen käyttöä vielä tässä vaiheessa.

Toukokuussa suunnittelimme toimintamallia varten matkalla maailman ympäri – musiikkituokion, koska musiikki välittää kulttuuria mielekkäällä tavalla sekä lapsille että aikuisille. Tuokion kehittäminen alkoi tuttujen, teemaan liittyvien lasten-

laulujen pohdinnalla. Laajemman valikoiman saadaksemme etsimme myös internetistä sopivia lauluja. Musiikiksi valitsimme helppoja, leikkejä sisältäviä, muihin maihin liittyviä lastenlauluja. Lisäksi valitsimme lapsille vieraampaa australialaista ja jamaikalaisista musiikkia, jotta lapset saisivat uusia kokemuksia erilaisista rytmeistä. Lauluissa käytimme soittimia opettaaksemme lapsille soittamista.

Osallistuimme kansainväliseen perhekahvilaan 9.5.2011, jolloin pidimme kehittämämme musiikkituokion. Perhekahvilassa oli läsnä vain kolme perhettä, joten päätimme pitää tuokion myös tavallisessa perhekahvilassa 17.5.2011, jotta pystyimme reflektoimaan toimintaamme paremmin. Tuokioiden jälkeen pohdimme, pitäisikö tuokion olla lyhyempi, jotta lapset jaksaisivat keskittyä paremmin. Lisäksi totesimme, että sitä pitäisi vielä kehittää kaikkein pienimmillekin lapsille sopivaksi, koska perhekahvilan lasten ikähaitari on suuri. Vaikka yritimme ottaa tämän huomioon jo kehittämisen alussa, koimme, ettemme onnistuneet siinä täysin.

Pidimme palaverin 10.5.2011 ohjaajamme lapsi-, nuoriso- ja perhetyön päällikön ja perhetoiminnan ohjaajan kanssa (Liite 1). Olimme pohtineet keskeisimpiä kysymyksiä kansainvälisen perhekahvilan toimintamallin ja koulutusmateriaalin kehittämiseen (Liite 2) ja liittäneet ne PowerPoint – esitykseen. Esityksessä kerroimme suunnitelmamme tuotosten sisällöistä (Kuva 3).

Kuva 3. Heidi esittämässä koulutuspaketin sisältöä palaverissa 10.5.2011.

Kysymykset koskivat muun muassa markkinointia, toiminnan sisältöä ja vapaaehtoistoimintaa. Kysyimme myös perhekeskus Marakatissa järjestettyyn kansainväliseen perhekahvilaan liittyvistä kokemuksista. Kirjasimme seinälle, mitä työntekijät vastasivat. Tämän jälkeen purimme vastaukset yhdessä ja keskustelimme niistä laajemmin. Kokosimme vastaukset aihealueisiin, jotta niitä oli helpompi käsitellä (Kuvio 6.)

Markkinointi	Toiminnan sisältö	Vapaaehtoistoiminta	Tuotokset
<ul style="list-style-type: none"> • yhteistyö muiden tahojen kanssa • perhekahvila -termi voi olla vaikea • oma nimi kahvilalle • perheettömät 	<ul style="list-style-type: none"> • keskustelu • kulttuurin jakaminen • yhdessä tekeminen • retket • ideat osallistujilta • palaute 	<ul style="list-style-type: none"> • vapaaehtoisten motivointi • vapaaehtoisten erilaiset taustat • kylävaarit ja kylämummit 	<ul style="list-style-type: none"> • sähköinen/paperinen versio • "MLL-info" • kotoutumisen reitti • vinkkejä lisätiedoista ja muista järjestöistä

Kuvio 6. Seinätyöskentelyssä esiin nousseet aiheet.

Palaverissa kaikkia aiheita koskevaksi asiaksi nousi kieli. Suurimmat muunkielisten ryhmät Turussa olivat maaliskuun 2011 lopussa venäjä, arabia, kurdi, albania, viro, somali, englantia (Turun kaupunki 2011, 1). Asiakkaiden ja vapaaehtoisten mahdollinen suomen kielen heikkous vaatii englannin kielen käyttämistä niin markkinoinnissa, perhekahvilassa kuin vapaaehtoisten koulutuksessakin. Englannin kieli on yksi maailman puhutuimmista kielistä ja sitä osataan Suomessa hyvin. Tämän vuoksi keskustelimme sen käytöstä tarvittaessa suomen kielen rinnalla.

Työntekijöiden mielestä markkinoinnissa oli tärkeää verkostoitua muiden yhteisöryhmien, kuten seurakunnan, kanssa. Esille nousi myös perheettömien huomioon ottaminen. Päätimme kuitenkin olla ottamatta heitä huomioon kehittämishankkeessamme, koska kohderyhmämme oli alle kouluikäisten lasten perheet. Toiminnan sisällöiksi nostimme keskustelut, kulttuurin jakamisen ja yhdessä tekemisen. Koimme myös osallistujien palautteen ja ideoiden käyttämisen toiminnassa tärkeänä. Työntekijät kokivat vapaaehtoisten erilaisten taustojen huomioon ottamisen tärkeäksi koulutusmateriaalia laadittaessa. Vapaaehtoisten osaaminen ja kokemukset saattavat vaihdella suuresti, joten koulutus-

sen tuli olla käytännönläheinen ja selkeä. Ajatuksenamme oli, että valmiit materiaalit motivoivat vapaaehtoisia toiminnan järjestämisessä.

Palaverissa työntekijät pohtivat myös kylämummo ja -vaari – toiminnan hyödyntämistä kansainvälisessä perhekahvilassa. Asiasta keskusteltuaamme totesimme, että tällaista toimintaa voitaisiin hyödyntää vasta vakiintuneessa kansainvälisessä perhekahvilassa. Keskustelimme tuotosten sähköisestä ja paperisesta muodosta ja päädyimme molempiin vaihtoehtoihin laajemman käyttömahdollisuuden varmistamiseksi. Työntekijät pitivät ”MLL-infon” sisällyttämistä koulutusmateriaaliin tärkeänä, joten päätimme aloittaa koulutusmateriaalin MLL:n yleiskuvauksella. Toinen työntekijä ehdotti kotoutumisen reitin esittämistä koulutusmateriaalissa. Pohdittuamme asiaa päätimme jättää reitin pois, koska sen tunteminen ei ollut vapaaehtoiselle olennaista. Työntekijät kaipasivat ohjeita ja lisätietoja tuotoksiin vapaaehtoisen avuksi. He ehdottivat muun muassa yhteistyötahojen lisäämistä.

Seinätyöskentelyn jälkeen siirryimme pyramidityöskentelyyn, jossa aiheena oli kansainvälisen perhekahvilan tärkeimmät asiat. Työskentely aloitettiin niin, että jokainen kirjoitti ensin omasta mielestään kuusi tärkeintä asiaa pyramidiin tärkeysjärjestyksessä. Tämän jälkeen muodostettiin parit, jotka tekivät yhteisen pyramidin. Parit olivat työntekijät ja opiskelijat. Lopuksi kävimme läpi pariin pyramidit ja kokosimme yhteisen pyramidin (Kuva 4).

Kuva 4. Yhteinen pyramidi.

Yhteisen pyramidin rakentaminen alkoi tarkastelemalla parien pyramidien eroja ja yhtäläisyyksiä. Päätimme aloittaa työntekijöiden kehittämistä kolmitasoisesta rakenteesta, joka sisälsi perheen, MLL:n ja yhteiskunnan tasot. Jätimme siis pois tärkeysjärjestyksen. Tämän jälkeen yhdistimme pyramideissamme olevia asioita kolmeen tasoon. Perhe – tasoon kirjasimme työntekijöiden pyramidista ehkäisevän tuen, jota meidän pyramidimme pohjalta kuvattiin sanoilla avoimuus, matala kynnys ja yhteinen tekeminen. MLL – tasoon kirjasimme työntekijöiden MLL – mallin, jossa tärkein voimavara oli vapaaehtoisissa. Siihen liittyi MLL:n vapaaehtoistoiminnan paikka palveluverkostossa ja ohjaajien koulutus. Tähän tasoon kirjasimme myös työntekijöiden pyramidista MLL – yhdistyksen, jota työntekijät olivat kuvanneet materiaaleilla, yhdistystuella ja vaikuttamistoiminnalla. Yhteiskunta – tasoon työntekijät olivat kirjanneet monikulttuuriset työvälineet, joihin lisättiin meidän pyramidimme kulttuurien hyödyntäminen. Tähän tasoon työntekijät olivat pohtineet myös asemaa palveluverkostossa. Viimeiseen lokeroon he olivat kirjanneet vaikuttamisen muuttuviin yhteiskunnan tarpeisiin. Pyramidityöskentelyn jälkeen päätimme palaverin, josta saimme paljon ideoita kehittämisen tueksi.

Vapaaehtoistoiminnan ohjaaja ei päässyt osallistumaan 10.5. järjestettyyn palaveriin, joten pidimme palaverin kolmestaan 11.5.2011. Käsittelimme samoja kysymyksiä, joihin työntekijä vastasi ilman seinä- ja pyramidityöskentelyä, koska ne eivät olleet tarpeen. Hän keskittyi lähinnä vapaaehtoistoiminnan pohtimiseen ja saimme häneltä ideoita vapaaehtoisten koulutusmateriaaliin. Keskustelimme vapaaehtoistoiminnan eettisistä periaatteista ja päätimme kertoa niistä koulutusmateriaalissamme.

8.3 Työskentely syksyllä 2011

Jatkoimme työskentelyä tauon jälkeen viikolla 31. Syksyn työskentely (Kuvio 7) liittyi pääosin monikulttuurisen perhekahvilan kokeiluun ja tuotosten kehittämiseen.

Kuvio 7. Opinnäytetyön eteneminen syksyllä 2011.

Elokuu

Jatkoimme toimintamallin kehittämistä viikolla 31 suunnitteleamalla Varissuon yhdistyksessä järjestettävää monikulttuurista perhekahvilaa. Kehittämisen pohjana toimivat viitekehys, kevään toimintaan osallistumisesta syntyneet reflektiot ja palavereissa esiin tulleet työntekijöiden näkemykset. Suunnittelu alkoi hahmottelemalla teemoja perhekahvilakerroille. Teemojen valinta perustui perhekahviloissa esiin nousseihin ja suosittuihin aiheisiin, perheiden elämäntilanteisiin, tarkennettuun kohderyhmään ja työntekijöiden näkemyksiin. Lopulta päädyimme nostamaan monikulttuurisen perhekahvilan viiden kerran kokeilun teemoiksi iltaman, musiikin, ruoan, kädentaidot ja kotikaupunkiin tutustumisen.

Päätimme aloittaa perhekahvilan monikulttuurisella iltamalla, koska sellainen oli järjestetty jo aiemmin perhekeskus Touhulassa menestyneesti. Valitsimme musiikin, ruoan ja kädentaidot, koska ne ovat kulttuuriin kiinteästi liittyviä teemoja, joiden avulla voidaan helposti jakaa kulttuuria. Musiikin kuuntelu ja soittaminen, ruoan laittaminen ja maistaminen sekä askartelu ja erilaisilla materiaaleilla työskentely ovat toimintoja, joita on helppoa ja mielekästä toteuttaa sekä ryhmässä että perheen kesken. Niiden avulla vuorovaikutus paranee ja helpottuu niin

vanhemman ja lapsen välillä kuin ryhmänkin sisällä. Lähiympäristö saattaa olla kävijöille vieras ja siihen ja sen palveluihin tutustuminen voi olla vaikeaa yksin. Tämän vuoksi valitsimme kotikaupunkiin tutustumisen viimeisen kerran teemaksi.

Teemat suunniteltuamme aloitimme toimintakertojen rungon suunnittelun. Päätimme toteuttaa jokaisen toimintakerran saman rungon mukaan, jotta toiminta on jäsenneltyä ja säännöllistä. Tämän avulla toiminta tulee kävijöille tutuksi. Ja oimme rungon viiteen vaiheeseen toimintaan osallistumisen, työntekijöiden ajatusten ja varhaiskasvatuksen osaamisemme pohjalta. Vaiheet olivat aloitus, leikki ja vapaa oleminen, toiminta, keskustelu ja lopetus. Toiminnan aloittamista havainnoimme perhekahviloissa erityisesti kävijöiden kohtaamisen näkökulmasta. HavaitSIMME jokaisen kävijän henkilökohtaisen kohtaamisen olevan tärkeää, jotta kävijät tunsivat itsensä tervetulleiksi ja ryhmään tutustuminen helpottui. Perhekahvilassa saatujen kokemustemme mukaan leikki ja vapaa oleminen mahdollistivat lasten vertaissuhteet ja aikuisten mahdollisuuden rauhalliseen hetkeen. Lapset oppivat leikissä muun muassa muiden huomioimista, mikä on erityisen tärkeää lapsille, jotka eivät käy muissa vertaisryhmissä kuin perhekahvilassa. Leikin aikana myös aikuisten vertaistuki vahvistui keskustelujen ja kokemusten jakamisen myötä.

Lähtökohtana toimintamallissa oli ohjatun toiminnan suunnittelu. Perhekahviloihin osallistuessamme huomasimme, että ohjattu toiminta innosti sekä lapsia että aikuisia toimimaan yhdessä. Aikuiset myös selvästi odottivat ohjattua toimintaa. Perhekahvilakyselyn mukaan toiminta oli myös toivottua (Satuli-Kukkonen 2011, 22). Toimintamallissa ohjattu toiminta liittyy aina päivän teemaan ja sen järjestäminen on ohjaajan vastuulla. Toiminta on perhekahvilaan sopivaa yhdessä tekemistä, jonka lähtökohtana on vanhemman ja lapsen vuorovaikutus. Toiminnan jälkeen keskustellaan päivän teemaan liittyvästä aiheesta. Keskustelu voi olla ohjaajalähtöistä tai vapaata keskustelua kävijöiden kesken. Keskustelu on olennainen osa vertaistukea, koska siinä jaetaan ajatuksia ja kokemuksia samassa elämäntilanteessa olevien kanssa (Kalliomaa & Viinikka 2006, 7). Perhekahvilakerran loppuessa jokaisella on vastuu tilojen siistimi-

sestä, koska perhekahvilat toimivat MLL:n yhteisen vastuun periaatteen mukaisesti (MLL 2009a, 7). Ohjaajan tulee hyvästellä kaikki kävijät, jotta he tuntevat, että heidän käyntiään on arvostettu.

Teemojen ja rungon suunnittelun jälkeen kehitimme toimintakertojen sisällöt teemojen mukaan. Kerromme toimintakerroista perhekahvilakokeilun toteutuksen yhteydessä.

Syksyn ensimmäinen palaveri oli 10.8.2011 (Liite 1). Palaverissa olivat mukana ohjaajamme lapsi-, nuoriso- ja perhetoiminnan päällikkö Katja Rippstein, vapaaehtoistoiminnan ohjaaja Minna Maanpää ja työllistymis- ja rekrytointipalveluiden ohjaaja Jaana Petäjoki, joka oli uusi toimija kehittämishankkeessamme. Palaverin aiheena oli uuden toimijan esittely ja rooli hankkeessa sekä suunnittelemamme perhekahvilan toiminta. Meille kerrottiin, että Jaana tulee työskentelemään Varissuon perhekeskus Touhulassa työllistettyjen ohjaajana maanantaisin, joten päätimme pitää perhekahvilan samana päivänä, josta olimme keskustelleet myös Touhulan perhekeskusvastaavan kanssa. Jaana tulee siis olemaan tukenamme toimintamme käynnistämisessä vankan maahanmuuttajatyön osaamisensa ansiosta.

Esittelimme palaverissa suunnitelmamme uuden perhekahvilan toiminnasta. Toimijat hyväksyivät suunnitelmamme, joten sitä ei muutettu. Lisäsimme siihen kuitenkin yksityiskohtia, kuten kasvomaalausta iltamiin. Olimme pohtineet iltamaan mahdollista esiintyjää ja tarvittavia materiaaleja, mutta saimme tiedon, ettei hankkeeseemme ole varattu rahaa. Tämän vuoksi toiminnan järjestämiseen oli käytettävä perhekahvilassa saatavilla olevia materiaaleja. Keskustelimme perhekahvilan käsitteen valinnasta ja toimijat hyväksyivät ehdottamamme monikulttuurisen perhekahvilan käsitteen. Valitsimme käsitteen kohderyhmän, eli Varissuon alueen maahanmuuttajaväestön, perusteella. Ajatuksenamme oli, että monikulttuurisuus on heitä lähempänä oleva käsite kuin kansainvälisyys. Monikulttuurisuus – käsitteen pohjalta ja ideoinnin kautta palaverissa muodostui Varissuolla järjestettävän perhekahvilan nimi, Mokka. Nimi muodostui niin sanotuksi lyhenteeksi monikulttuurisesta perhekahvilasta ja se myös viittaa monikulttuurisuuteen.

Pidimme 17.8.2011 palaverin perhekeskus Touhulan vastaavan Jaana Mäkisen kanssa, missä sovimme monikulttuurisen perhekahvilan toteutuksesta ja käytännön järjestelyistä. Sovimme Jaanan kanssa, että vastaamme toiminnan järjestämisestä ja he vastaavat tiloista ja tarjoiluista. Palaverin jälkeen jaoimme monikulttuurisen iltaman suomenkielisiä mainoksia (Liite 3) Varissuon alueelle, muun muassa kerrostaloihin, puistoon ja kauppakeskukseen. Päädyimme käyttämään vain suomen kieltä, koska resurssimme eivät riittäneet erikielisten mainosten luomiseen ja jakamiseen.

Monikulttuurinen perhekahvilatoiminta käynnistyi viikolla 34 monikulttuurisella iltamalla. Järjestimme iltaman maanantaina 22.8.2011 kello 16–19 (Liite 1). Pidimme iltamassa Turkuun ja lasten elokuvaan liittyvän tietokilpailun, jotta lapset ja vanhemmat saivat yhdessä pohtia kulttuuriin liittyviä vastauksia. Jokainen kävijä sai painaa kädenjälkensä sormiväreillä suureen kartonkiin, johon merkittiin myös nimi ja ikä (Kuva 5). Sormivärit soveltuvat vauvoille, kaikenikäisille lapsille ja aikuisille, koska ne ovat helppoja käyttää ja mukavan tuntuisia. Kädenjäljistä jäi perhekahvilaan muisto iltaman kävijöistä.

Kuva 5. Sormiväreillä tehdyt kädenjäljet.

Kävijät piirsivät myös synnyinmaansa lipun, jotka ripustettiin perhekahvilan kattoon. Samalla keskusteltiin maista ja niiden lipuista. Toimintojen ohella oli vapaata olemista ja keskustelua, jolloin kävijät saivat tutustua toisiinsa. Kerroimme opinnäytetyöstämme ja monikulttuurisesta perhekahvilatoiminnasta. Iltamassa

vieraili MLL:n lasten ja nuorten kuntoutussäätiön työntekijä, joka kertoi monikulttuuristen perheiden kanssa tehtävästä työstä säätiössä. Hän oli kotoisin Saksasta, joten hän kertoi myös omista kokemuksistaan maahanmuuttajana. Pidimme iltamassa myös toimintamalliin kehittämämme musiikkituokion kävijöiden toivomuksesta. Iltamassa vallitsi avoin, mukava ja keskusteleva tunnelma.

Kävijöinä oli vain kantaväestöön kuuluvia perheitä, joten emme onnistuneet maahanmuuttajien tavoittamisessa. Mahdollisina syinä tähän olivat muslimien pyhä kuukausi ramadan ja markkinointi. Ramadanin aikana muslimit saavat syödä vain auringonlaskun ja – nousun välisellä ajalla (Helsingin Sanomat 2011). Tämän vuoksi he valvovat öisin ja nukkuvat päivällä, joten iltaman ajankohta oli heidän kannaltaan huono. Markkinointimme sijoittui liian pienelle alueelle ja selkeän suomen kielen sijaan olisi mahdollisesti pitänyt käyttää englantia. Olimme kuitenkin tyytyväisiä, että kävijät viihtyivät ja toiminta alkoi mukavalla tapahtumalla.

Iltaman jälkeen päätimme ohjaajamme kanssa, että markkinointia pitää kehittää. Työllistymis- ja rekryointipalveluiden ohjaajalta saimme tietoa monikulttuurisista toimijoista. Tämän jälkeen laajensimme markkinointia jakamalla monikulttuurisen perhekahvilan mainoksia (Liite 3) Varissuon alueen terveystakeskukseen, neuvolaan, kirjastoon ja Kelaan. Markkinoimme perhekahvilaa myös ulkomaalaistoimistolle ja monikulttuurisille yhdistyksille.

Monikulttuurinen perhekahvila Mokka järjestettiin toista kertaa 29.8.2011, jolloin teemana oli ruoka (Liite 1). Olimme suunnitelleet toiminnaksi pullan leipomista, joka kuuluu suomalaiseseen ruokaperinteeseen ja on helppoa. Lapset nauttivat taikinan muovailusta ja maistelusta, ja leipominen saattaa olla monille vierasta. Olimme sopineet perhekeskuksen työntekijöiden kanssa, että he valmistavat pullataikinan aamulla, jotta voimme aloittaa leipomisen, kun haluamme. Pullataikinaa ei kuitenkaan ollut muistettu tehdä ja työntekijät ehdottivat sämpylätaikinan tekemistä heidän tarpeensa vuoksi. Leivoimme siis sämpylöitä, mistä niin lapset kuin aikuisetkin nauttivat (Kuva 6).

Kuva 6. Kaikki nauttivat sämpylöiden leipomisesta.

Leipomisen ohella keskustelimme suomalaisesta ruokakulttuurista ja ruokiin liittyvistä muistoista. Esiin nousi myös lasten ravitsemus ja hyvät ruokatottumukset. Onnistunut toimintatuokio ja keskustelu vahvistivat suunnittelemamme toiminnan sopivuuden toimintamalliin. Tällä kerralla perhekahvilaan ei osallistunut maahanmuuttajia, joten pohdimme jälleen heidän tavoittamistaan. Päätimme olla etenemättä asiassa tässä vaiheessa, koska toiminta oli vasta alkanut ja ramadan jatkui edelleen.

Syyskuu

Mokan kolmas kerta oli 5.9.2011. Teemana oli musiikki, joten järjestimme matkalla maailman ympäri – musiikkituokion (Kuva 7), jota olimme pitäneet muissa perhekahviloissa. Olimme muokanneet tuokiota kokemustemme perusteella lyhyemmäksi ja myös pienimmät lapset huomioonottavaksi. Koimme tämän kannattavaksi, koska tällä kerralla myös pienimmät lapset jaksoivat olla mukana koko tuokion ajan.

Kuva 7. Musiikkituokio monikulttuurisessa perhekahvilassa.

Musiikkituokio onnistui mielestämme hyvin, joten sisällytimme sen siinä muodossa toimintamalliin. Tuokion jälkeen keskustelun aiheena oli musiikki eri kulttuureissa, oma lempimusiikki ja lastenlaulut. Musiikki loi iloista ja rentoa tunnelmaa. Pohdimme työntekijöiden kanssa toimintakerran jälkeen, mitä voimme tehdä, jotta saamme maahanmuuttajat tulemaan perhekahvilaan. Sovimme, että työntekijät järjestävät ensi kerralla lettutarjoilun, jota he markkinoivat perhekeskuksessa, jotta saamme lisää kävijöitä.

Neljäntenä kertana 12.9.2011 oli teemana kädentaidot. Järjestimme maalaus-tuokion, jossa aiheena oli syksy. Ohjeistimme lapsia maalaamaan ulkona näkemiään värejä ja muotoja. Lapset innostuivat maalaamisesta ja jaksoivat keskittyä siihen kauan (Kuva 8). Tällä kerralla keskustelimme eri kulttuurien tärkeimmistä kädentaidoista. Suomalaisessa kulttuurissa tärkeiksi kädentaidoiksi koettiin neulonta ja puutyöt. Perhekahvilassa oli mukana maahanmuuttajaäiti lastensa kanssa. Äidin suomen kielen taito oli heikko, joten keskusteluun osallistuminen oli hänelle vaikeaa. Lasten suomen kieli oli parempaa, sillä toinen heistä oli jo koulussa. Koko perhe vaikutti viihtyvän perhekahvilassa, sillä lapset tutustuivat toisiin lapsiin ja äitikin sai keskusteluseuraa samankielisestä työharjoittelijasta. Tällä kerralla tunnelma oli hyvä, mutta ei niin avoin ja keskusteleva kuin aiemmilla kerroilla. Monikulttuurisuuden kohtaamisen vaikeus näkyi äitien vuorovaikutuksen puutteessa.

Kuva 8. Tytöt maalaamassa syksyn värejä.

Olimme erittäin tyytyväisiä, että perhekahvilaan tuli maahanmuuttajaperhe, vaikka yritys houkutella lisää muita kävijöitä ei onnistunut. Maalaamista päätimme kehittää enemmän lapsen ja vanhemman vuorovaikutusta tukevaksi, koska perhekahvilassa tulee järjestää perheen yhteistä toimintaa.

Viimeinen monikulttuurinen perhekahvilakerta oli 19.9.2011 ja sen teema oli alkuperäisen suunnitelman mukaan kotikaupunkiin tutustuminen. Suunnitelmana oli lähteä retkelle lähipuistoon ja keskustella Turun ja Varissuon alueen palveluista. Sateen vuoksi jouduimme muuttamaan suunnitelmaa. Päätimme pitää askartelutuokion, sillä lapset nauttivat viime kerran maalaamisesta ja siihen voivat osallistua lapsi ja vanhempi yhdessä. Askartelun aiheeksi valitsimme syksyn lehdet. Olimme keränneet puiden lehtiä, jotka oli tarkoitus maalata ja painaa niiden kuviot paperille. Vaikka retkeä ei voitu toteuttaa, päätimme keskustella alkuperäisen aiheen mukaan lähiympäristöstä ja sen palveluista.

Viimeisellä kerralla Mokkaan ei kuitenkaan saapunut yhtään kävijää, joten toiminta ja keskustelu jäivät toteuttamatta. Tämä oli hyvä esimerkki perhekahvila-toiminnan arvaamattomuudesta, sillä kävijöinä ovat pienten lasten perheet ja toiminta on avointa sekä sitoutumatonta. Tämän vuoksi esimerkiksi kävijämäärän ennustaminen on mahdotonta.

Saimme Mokaan pitämisestä hyvää palautetta Touhulan perhekeskusvastaavalta. Hän oli tyytyväinen järjestämäämme toimintaan, joka sopi monikulttuuriseen perhekahvilaan. Hänestä oli tärkeää, että toiminta aloitettiin ja he aikoivat jatkaa sitä sen haasteista huolimatta.

Aloimme kehittää viikolla 36 koulutusmateriaalia seinätyöskentelyssä, keskusteluissa ja toimintaan osallistumisessa sekä viitekehyksessä esiin nousseiden ajatusten ja ideoiden pohjalta. Tutustuimme myös MLL:n aiempiin materiaaleihin, jotka tukivat koulutusmateriaalimme aiheita. Koulutusmateriaali sisälsi ohjaajan oppaan ja PowerPoint – esityksen. Koulutusmateriaalin tuli olla käytännönläheinen ja selkeä kokonaisuus, joka vapaaehtoisten oli helppo sisäistää. Sitä käytettiin vapaaehtoisten koulutuksessa, joten se oli tarkoitettu sekä vapaaehtoisille että kouluttajalle. PowerPoint – esitys oli kouluttajan käyttöön tarkoitettu tiivistelmä ohjaajan oppaasta.

Koulutusmateriaalin kehittäminen alkoi kokonaisuuden suunnittelulla. Ensimmäiseksi aiheeksi valitsimme Mannerheimin Lastensuojeluliiton, jonka tarpeellisuus nousi esiin seinätyöskentelyssä työntekijöiden kanssa. Vapaaehtoiset eivät välttämättä tunne MLL:n toimintaa, joten oli tärkeää sisällyttää se koulutusmateriaaliin. MLL:n toiminta esiteltiin myös tutustumissamme materiaaleissa ja koulutusmateriaalin tuli olla samassa linjassa järjestön muiden materiaalien kanssa.

Vapaaehtoisten erilaiset taustat nousivat esiin seinätyöskentelyssä, joten toiseksi aiheeksi nousi vapaaehtoistoiminta. Erilaisten taustojen vuoksi koimme olennaiseksi käsitellä vapaaehtoistoimintaa koulutusmateriaalissa, jotta niin vasta-aloittaneet kuin kokeneetkin vapaaehtoiset tietävät toimintansa edellytykset ja merkityksen. Monikulttuurisuuden valitsimme kolmanneksi aiheeksi koulutusmateriaaliin keskustelujen ja omien havaintojemme sekä kokemustemme perusteella. Toimeksiantomme oli osa monikulttuurisuuden kehittämistä MLL:n Varsinais-Suomen piirin toiminnassa, joten monikulttuurisuuden käsitteleminen koulutusmateriaalissa oli keskeistä. Aihe saattoi olla vapaaehtoisille vieras, mikä myös edellytti sen käsittelyä. Vertaistoiminnasta muodostui neljäs aihe, koska perhekahvilatoiminnan tarkoitus on tarjota vertaistukea perheille. Vapaaehtoiset voivat toimia monikulttuurisen perhekahvilan vertaisryhmän ohjaajina, joten vertaistuen merkityksestä ja ohjaamisesta tuli kertoa koulutusmateriaalissa. Vertaistoiminnan valinta perustui kehittämishankkeen teoreettiseen perustaan.

Aiheiden suunnittelun jälkeen aloimme kirjoittaa koulutusmateriaalia Publisher – ja PowerPoint – ohjelmilla. Saimme ohjaajaltamme ohjeen noudattaa MLL:n graafista ilmettä ja käyttää paljon kuvia, joissa on ihmisiä. Etenimme kirjoittamisessa edellä mainittujen aiheiden mukaan. MLL:sta kirjoitimme yleiskuvauksen, toimintaperiaatteet ja arvot. Nämä olivat olennaisimmat asiat perhekahvila- ja vapaaehtoistoiminnan kannalta, koska vapaaehtoisten tulee tuntea järjestön tehtävät ja tavoitteet sekä toiminnan perusteet.

Seuraavaksi kirjoitimme vapaaehtoistoiminnan luonteesta, motiiveista ja eettisistä periaatteista. Vapaaehtoistoiminnan luonteesta kirjoitimme, jotta myös uudet vapaaehtoiset tietävät toimintansa tarkoituksen. Erilaisten motiivien tehtävä oli herättää vapaaehtoisten ajatukset omista motiiveistaan ja synnyttää keskustelua. Vapaaehtoisten tuli tiedostaa myös eettiset periaatteet, jotka ohjaavat heidän toimintaansa järjestössä.

Vapaaehtoistoiminnan jälkeen kirjoitimme monikulttuurisuuden käsitteestä, kohtaamisesta ja kulttuurieroista. Monikulttuurisuuden käsite saattoi olla vapaaehtoisille vieras, joten määrittelimme sen ensimmäiseksi. Vapaaehtoiset kohtaavat perhekahvilatoiminnassa eri kulttuureista kotoisin olevia ihmisiä ja kulttuurieroja, minkä vuoksi kohtaamisen taito ja erojen tietäminen ovat tärkeitä erityisesti monikulttuurisessa perhekahvilassa. Kuvassimme monikulttuurista perhekahvilaa, koska koulutusmateriaali perehdyttää vapaaehtoiset nimenomaan monikulttuurisen perhekahvilan ohjaamiseen.

Vertaistoimintaa käsittelevissä kappaleissa kirjoitimme vertaistuesta, -ryhmästä ja sen ohjaamisesta. Vapaaehtoisten ohjaajien tulee tietää vertaistuen ja -ryhmän merkitys, jotta he voivat ohjata sitä tarkoituksenmukaisesti. Ohjaajalla tulee olla myös tiettyjä taitoja ryhmän onnistuneen toiminnan varmistamiseksi. Kirjoitettuamme suunnittelemistamme aiheista päätimme lisätä loppuun toimintamallin lyhyen kuvauksen. Sen avulla toimintamalli esiteltiin koulutusmateriaalissa tuleville monikulttuurisen perhekahvilan ohjaajille, jotka saavat toimintamallin käyttöönsä aloittaessaan toiminnan.

PowerPoint – esitykseen kirjoitimme lisäksi tietoa eri kulttuurien tavoista ja totumuksista herättääksemme vapaaehtoiset pohtimaan omia ennakkoluulojaan ja suhdettaan monikulttuurisuuteen sekä keskustelemaan niistä yhdessä.

Pyysimme palautetta koulutusmateriaalista ohjaajaltamme. Hän halusi meidän lisäävän materiaaliin luvun yleisestä perhekahvilatoiminnasta, jotta monikulttuurisen perhekahvilan erilaisuus tulee esille. Hän neuvoi meitä tekemään pieniä muutoksia tekstiimme, jotta materiaalista tulee enemmän MLL:n tyylin mukaista. Poistimme omat yhteystietomme ja Turun ammattikorkeakoulun logon takakanasta, koska ne eivät palvelleet materiaalin pitkäaikaista käyttöä. Ohjaajamme oli tyytyväinen materiaaliin pienistä muutoksista huolimatta.

Koulutusmateriaalin korjausten jälkeen aloitimme toimintamallin kirjoittamisen. Olimme kehittäneet toimintamallia viikosta 15 alkaen, joten suunnitelma toimintamallin sisällöistä oli muotoutunut jo pitkälle ennen kirjoittamistyötä. Päätimme kirjoittaa tekstin sinä – muodossa, jotta vapaaehtoiselle tulee tunne, että toimintamalli on häntä varten kehitetty. Kirjoittamisen aloitimme toimintakertojen rungosta, jonka olimme kehittäneet elokuussa. Kerroimme ja perustelimme rungon vaiheet, jotta vapaaehtoinen ymmärtää jokaisen vaiheen merkityksen.

Seuraavaksi kirjoitimme esimerkkejä teemoista, joita oli noussut esiin perhekeskus Touhulassa pidetyn monikulttuurisen perhekahvilan suunnittelussa. Jokaisen teeman alle kirjoitimme toimintaan ja keskusteluun liittyviä ideoita, joiden avulla vapaaehtoinen voi rakentaa toimintakerran. Ideat olivat havaintojemme ja kokemustemme mukaan perhekahvilaan sopivia ja yksinkertaisia toteuttaa.

Toimintakerroiksi toimintamalliin muodostuivat osa Touhulan monikulttuurisessa perhekahvilassa toteutetuista toimintakerroista. Nämä olivat monikulttuurinen iltama, musiikki ja ruoka. Lisäsimme toimintamalliin myös alkuperäistä suunnitelmaa mukailevan kotikaupunki -kerran, koska koimme sen erittäin hyödylliseksi toimintakerraksi, vaikka emme päässeet toteuttamaan sitä käytännössä. Lähiympäristöön ja sen palveluihin tutustuminen sopi erityisesti monikulttuurisen perhekahvilan toimintakerraksi, koska maahanmuuttajilla saattaa olla vaikeaa tutustua alueeseen yksin.

Laajensimme kokeilemaamme kädentaidot – teemaa kulttuuri – teemaksi, koska halusimme teemasta laajemman ja monipuolisemman. Laajensimme myös toimintaa enemmän lapsen ja vanhemman vuorovaikutusta tukevaksi ja keskustelun aiheiksi muodostuivat kulttuuriin liittyvät kirjat ja elokuvat. Toimintakertojen rakenne oli samanlainen. Jokaisessa toimintakerrassa oli toiminnan kuvaus, keskustelun aihe, tarvittavat materiaalit ja mahdollisia lisätietoja.

Toimintamallin loppuun kirjoitimme ohjeita ja vinkkejä vapaaehtoiselle. Niiden tarve nousi esille seinätyöskentelyssä, jossa pohdimme työntekijöiden kanssa muun muassa yhteistyötahojen listaa.

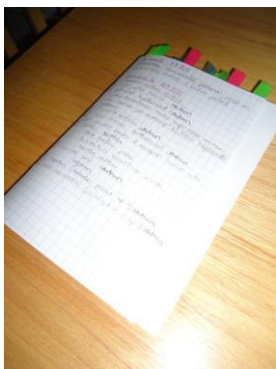
Tuotokset esittelimme lapsi-, nuoriso- ja perhetoiminnan tiimipalaverissa 22.9.2011, jossa paikalla olivat ohjaajamme lisäksi perhe- ja vapaaehtoistoiminnan ohjaajat ja isä – hankkeen päällikkö (Liite 1). Palaverin alussa työntekijät tutustuivat tuotoksiimme, jonka jälkeen kävimme yhdessä läpi heidän palautteensa ja kehittämisehdotuksensa kohta kohdalta. Palaute koski enimmäkseen sanavalintoja ja lauserakenteita, jotka muokkasimme selkeimmiksi ja MLL:n imagoon sopivimmiksi. Maahanmuuttaja – käsitteen vaikeus nousi palaverissa esiin, koska työntekijät halusivat välttää sitä, jotta se ei sulje kävijöitä perhekahvilatoiminnan ulkopuolelle. Muokkasimme yhdessä otsikoita vastaamaan paremmin monikulttuurista perhekahvilaa. Oppaan nimeksi muutettiin ohjaajan opas, jotta se vastaisi käyttötarkoitusta enemmän. Tuotokset päätettiin yhdistää yhdeksi kokonaisuudeksi, niin että, toimintamalli ja ohjaajan opas ovat toistensa kääntöpuolella. Päädyimme ratkaisuun, jotta monikulttuurisen perhekahvilan toiminnan järjestämiseen tarvittavat materiaalit ovat yhdessä ja näin ollen helposti siirrettävissä ja muokattavissa.

Muutokset olivat melko pieniä ja palaute oli positiivista. Palaverin lopuksi keskustelimme siitä, kuinka järjestössä työskentelemättömien on haasteellista tuottaa tekstiä, joka vastaa täysin sen periaatteita ja näkemyksiä. Tämän vuoksi palaveri oli olennainen osa tuotostemme kehittämisen viimeistelyä. Palaverin jälkeen viimeistelimme tuotokset sekä hioimme kieliasun ja ulkonäön. Viikolla 38 saimme tuotokset valmiiksi.

8.4 Dokumentointi

Opinnäytetyöpäiväkirja oli henkilökohtainen dokumentointiväline, joka auttoi muistamaan prosessin eri vaiheissa tehtyjä ratkaisuja ja syitä niihin päätymiseen (Vilkkä & Airaksinen 2003, 19). Siihen tuli kirjata kehittämishankkeen yleinen kulku ja omat arvioivat kommentit (Grönfors 1982, 136). Aloitimme päiväkirjan pitämisen ensimmäisestä toimeksiantajan tapaamisesta lähtien ja jatkoimme sitä toimeksiannon valmistumiseen saakka. Kirjoitimme päiväkirjaan (Kuva 9) ajatuksemme, tavoitteemme ja valintamme, jotta saimme kirjattua koko kehittämisprosessin riittävän järjestelmällisesti (Grönfors 1982, 136; Vilkkä & Airaksinen 2003, 20).

Kirjoitimme yhteistä päiväkirjaa lähes päivittäin toimintaan osallistumisten, keskustelujen, palaverien ja päätösten tekemisen jälkeen. Liitimme opinnäytetyöpäiväkirjaamme myös sähköpostiviestejä, jotka vaikuttivat opinnäytetyön etenemiseen. Päiväkirjanamme oli vihko, johon oli merkitty värisillä tarroilla neljä osiota: toimintaan osallistuminen (sininen), keskustelut (punainen), palaverit (vihreä) ja päätösten tekeminen (keltainen). Tarrat jäsensivät kehittämishankkeen etenemistä ja niiden avulla oli helppo hahmottaa ja etsiä tiettyyn osioon liittyvää tietoa päiväkirjasta. Jokaiseen osioon kirjoitimme esimerkiksi toiminnan aiheen, toiminnan sujumisen, kehittämis ehdotukset ja omat tuntemuksemme. Päiväkirjan avulla kehitimme tuotoksia ja kirjoitimme kehittämistoiminnan etenemisestä opinnäytetyöraporttiin.

Kuva 9. Opinnäytetyöpäiväkirja oli yksi dokumentoinnin välineistä.

Teimme muistion jokaisesta palaverista ja keskustelusta sekä kehittämisen kannalta tärkeimmistä toimintaan osallistumisista. Muistion tuli olla selvä, tarkka ja tiivis dokumentti, johon koottiin pääasiat selkeästi luettavaan muotoon (Hirsjärvi ym. 2003, 107). Koska muistiinpanojen tekeminen voi häiritä tilanteiden luonnollista kulkua (Grönfors 2007, 161), kirjoitimme muistiot aina tilanteiden jälkeen. Kirjoitimme muistiinpanoihin osallistujat, ajankohdan, paikan, keskeisimmät sisällöt, palautteet ja kehittämissuhteet. Kirjasimme muistioihin vain kehittämissuhteen kannalta keskeisimmät asiat. Tämä voidaan nähdä eräänlaisena muistiinpanojen esikäsittelynä, jossa kehittämissuhteen kannalta tarpeettomia asioita ei ole tarkoituksenmukaista kirjata (Grönfors 2007, 162). Muistiot toimivat hankkeemme etenemistä kuvaavina asiakirjoina, joita käytimme tuotosten kehittämisessä ja opinnäytetyöraportin kirjoittamisessa. Osa muistioista on liitteenä (Liite 1).

Otimme valokuvia dokumentoidaksemme kehittämäämme toimintaa, toimintaan osallistumista ja seinä- ja pyramidityöskentelyä. Kuvat auttoivat muistamaan (Grönfors 1982, 141) ja osoittamaan kehittämissuhteen etenemistä sekä perhekahvilakokeilun toimintaa ja siihen osallistuneita. Käytimme kuvia myös elävöittääksemme tuotoksiamme ja opinnäytetyöraporttia.

9 TUOTOKSET

9.1 Monikulttuurisen perhekahvilan toimintamalli

Toimintamalliin olemme laatineet toimintakertojen rungon, esimerkkejä teemoista, malleja toimintakerroista ja ohjeita työskentelyyn. Koimme nämä sisällöt tärkeiksi toiminnan suunnittelun ja toteutuksen kannalta. Monikulttuurisen perhekahvilan ohjaaja saa toimintamallin käyttöönsä koulutuksen jälkeen. Hän voi käyttää sitä valmiina mallina tai soveltaa sitä itselleen ja ryhmälle sopivaksi. Kerromme toimintamallin sisällöistä ja perusteluista niiden valintaan.

Runko

Toimintamallin runko on joka kerralla sama, joten toimintaa on helppo suunnitella. Toiminnan vaiheet ovat aloitus, leikki ja vapaa oleminen, toiminta, keskustelu ja lopetus. Perhekahvilan toiminta on hyvä aloittaa aina samalla tavalla; valmistelemalla tila tulevaa käyttöä varten, tervehtimällä jokaista henkilökohtaisesti ja tutustuttamalla uudet kävijät kahvilaan ja muihin kävijöihin. Leikki ja vapaa oleminen ovat perhekahvilassa tärkeitä, jotta lapset ja aikuiset saavat rentoutua ja tutustua toisiinsa.

Jokaisella kerralla tulee olla suunniteltua toimintaa, joka tukee lasten kehitystä ja vanhempien vertaistukea. Teeman mukainen keskustelun aihe kannustaa vanhempia jakamaan kokemuksiaan arjesta ja vanhemmuudesta. Vertaisryhmässä samassa elämäntilanteessa olevat tai samankaltaisia elämäntilanteita kokeneet ihmiset jakavat kokemuksiaan, tukevat toisiaan ja käsittelevät elämäntilannettaan (Järvinen ym. 2006, 16). Monikulttuurisessa perhekahvilassa keskustelun aiheet voivat liittyä myös kulttuureihin ja niihin liittyviin ilmiöihin. Jokainen kerta on myös hyvä lopettaa samalla tavalla; lelujen keräämisellä ja jokaisen perheen hyvästelyllä.

Teemat

Olemme koonneet toimintamalliin monikulttuurisen perhekahvilan toimintaan sopivia teemoja, joiden ympärille ohjaaja voi rakentaa erilaisia toimintakertoja. Teemat ovat tiettyyn kulttuuriin sitoutumattomia, joten niiden avulla eri kulttuureista tulevien ihmisten on helppo jakaa kokemuksiaan. Esimerkkejä teemoista ovat liikunta, kädentaidot, ruoka ja perhe.

Toimintakerrat

Toimintamallissa on viisi toimintakertaa, jotka on suunniteltu helpottamaan ohjaajan työtä. Siihen kuuluu toiminnallisten kokonaisuuksien suunnittelu, toteutus ja arviointi kuuluvat (Kalliola ym. 2010, 12). Jokaisella toimintakerralla on teema, johon toiminta ja keskustelun aihe liittyvät. Lisäksi toimintakerrat – osiossa jokaiseen kertaan on merkitty tarvittavat materiaalit ja mahdolliset ohjeet. Toimintakerrat ovat monikulttuurinen iltama, musiikki, ruoka, kulttuuri ja kotikaupunki. Ensimmäisellä kerralla perheet saavat tehdä oman perhekansion, jonka kanteen piirretään perhekuva. Kansioon kootaan muistoja jokaisesta toimintakerrasta, kuten lasten piirustuksia, reseptejä ja ohjeita. Siitä nähdään lasten kasvu ja kehitys sekä perheen yhteisen toiminnan tulokset.

Ohjeita työskentelyyn

Ohjaajan avuksi on koottu oppaan loppuun ohjeita ja vinkkejä, esimerkiksi mahdollisista yhteistyökumppaneista. Ohjaajan tulee tuntea palveluverkosto ja toimia moniammatillisessa verkostossa, jotta hän osaa ohjata asiakkaitaan erilaisen palveluiden pariin (Kalliola ym. 2010, 12). Oppaaseen on laadittu myös lista hyvän ohjaajan ominaisuuksista.

9.2 Ohjaajan opas monikulttuurisen perhekahvilan vapaaehtoistyöhön

Ohjaajan oppaaseen olemme koonneet tietoa Mannerheimin Lastensuojeluliitosta, vapaaehtoistoiminnasta ja monikulttuurisuudesta sekä perhekahvila- ja vertaistoiminnasta. Ohjaajan opas on tarkoitettu käytettäväksi vapaaehtoisten kouluttamiseen ja kouluttaja voi käyttää opasta valmiina koulutusmateriaalina. Myös vapaaehtoiset saavat ohjaajan oppaan käyttöönsä. Opasta voidaan siis käyttää koulutuksessa ja koulutuksen jälkeen. Kerromme aiheiden sisällöistä ja perustelemme niiden valintaa ohjaajan oppaaseen.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto

Ohjaajan opas alkaa Mannerheimin Lastensuojeluliiton yleiskuvauksella. Siinä kerrotaan MLL:n tehtävistä, toiminnasta ja tavoitteista. MLL:n arvot ja toimintaperiaatteet on esitelty. Kaikki toiminta, perhekahvilat mukaan lukien, rakentuu näiden arvojen ja toimintaperiaatteiden pohjalta (MLL 2009a, 7). Ne ohjaavat siis jokaista MLL:ssa toimivaa työntekijää ja vapaaehtoista. Yleiskuvaus liitosta on tärkeää, jotta uusi vapaaehtoinen pystyy perehtymään toimenkuvaansa.

Vapaaehtoistoiminta

Vapaaehtoistoiminnan osuudessa lukijalle hahmottuu vapaaehtoistoiminnan luonne ja keskeiset ajatukset. Lukijaa herätellään pohtimaan omia motiivejaan vapaaehtoisena. Erilaiset vapaaehtoistoiminnan motiivit (Lehtonen 2009, 12) ja niiden syntyperät nostavat keskustelua myös ryhmän sisällä. Vapaaehtoisen on tärkeää tiedostaa motiivinsa varmistaakseen oman jaksamisen ja toiminnan palkitsevuuden. Vapaaehtoistoiminnalle on laadittu eettiset periaatteet (Perheta-lo Heideken 2011, 4), joita vapaaehtoisen tulee noudattaa toiminnassaan. Ne suojaavat ja velvoittavat vapaaehtoista. Niiden avulla vapaaehtoisten työtä pystytään tukemaan ja ohjaamaan ammatillisesti (Lehtinen 1997, 59).

Monikulttuurisuus

Oppaassa määritellään monikulttuurisuus – käsite, joka on hyvin laaja ja moninainen. Monikulttuurisen perhekahvilan ohjaajan on hyvä tietää kulttuurieroista, joista esimerkkejä on koottu oppaaseen. Kulttuurierot liittyvät arkipäiväisiin ja yhteiskunnallisiin asioihin (Liebkind 1994, 21). Esimerkeistä on hyvä keskustella myös ryhmässä, jotta mahdollisimman moni saisi niistä laajan käsityksen. Monikulttuurisuuden kohtaamista on käsitelty oppaassa, koska se voi tuntua vapaaehtoisesta joskus vaikealta. Ennakkoluulot ja kulttuurierot saattavat vaikeuttaa vuorovaikutusta, mutta avoin ja kärsivällinen asenne auttaa yhteisen kielen löytämisessä. Suvaitsevainen ja erilaisuuden hyväksyvä ohjaaja on yhteistyökykyinen ja tasa-arvoinen (Wahlström 1996, 104–105).

Perhekahvilatoiminta

Perhekahvilatoimintaa on esitelty sekä yleisestä että monikulttuurisesta näkökulmasta. Oppaassa käsitellään perhekahvilan yleiset tehtävät ja tavoitteet, jotka koskevat myös monikulttuurista perhekahvilaa. Monikulttuurinen perhekahvila on kuvattu oppaassa erikseen, koska sillä on myös kulttuurien kohtaamiseen ja kotoutumiseen liittyviä tavoitteita (MLL 2009a, 23).

Vertaistoiminta

Monikulttuurinen perhekahvila on vertaistoimintaa, jota vapaaehtoinen voi ohjata. Tämän vuoksi oppaassa on käsitelty vertaistoiminnan tehtävää ja tavoitteita. Vertaisryhmän ohjaajalla tulee olla tiettyjä taitoja ja ominaisuuksia, joita oppaassa käsitellään. Toiminnan suunnittelu, menetelmien hallinta ja palveluverkoston tunteminen ovat olennaisia vertaistoiminnan ohjaamisessa. (Kalliola ym. 2010, 12.)

9.3 PowerPoint –esitys

PowerPoint –esitys on monikulttuurisen perhekahvilan vapaaehtoisten kouluttamiseen kehitetty materiaali. Se sisältää tiivistelmän ohjaajan oppaan sisällöistä, joten se toimii kouluttajan tukena. Esityksen tehtävä on herättää vapaaehtoiset pohtimaan ja keskustelemaan omista ennakkoluuloistaan ja niiden syntyperistä keskustelun alustuksen ja kulttuurierojen käsittelyn avulla. Tämä on tärkeää, jotta vapaaehtoinen tiedostaa oman suhteensa monikulttuurisuuteen.

Tuotosten tehtävänä on tukea monikulttuurisen perhekahvilan vapaaehtoisen koulutusta ja toimintaa perhekahvilan ohjaajana. Toimintamallin tehtävä on auttaa monikulttuurisen perhekahvilan ohjaajaa toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Ohjaajan oppaan tehtävä on toimia koulutuksen materiaalina ja vapaaehtoisen toiminnan tukena koulutuksen jälkeen. PowerPoint – esitys on laadittu monikulttuurisen perhekahvilan vapaaehtoisten kouluttamiseen.

10 ARVIOINTI

10.1 Toteutuksen onnistuminen

Kehittämistehtävämme olivat monikulttuurisen perhekahvilan toimintamallin suunnitteleminen ja vapaaehtoisten koulutusmateriaalin laatiminen. Toteutimme kehittämistehtävät toimeksiannon mukaisesti ja tuotimme toimintamallin, ohjaajan oppaan ja PowerPoint – esityksen.

Toimintamallin kehittämisen ensimmäinen tavoite oli suunnitella toimintaa, joka vähentää kävijöiden ennakkoluuloista johtuvaa vaikeutta kohdata eri kulttuureista kotoisin olevia ihmisiä. Tavoitteen saavuttamiseksi suunnittelimme monikulttuurisuutta edistäviä teemoja. Teemat olivat universaaleja, lapsiperheisiin liittyviä aiheita, joiden avulla perheet huomaavat, että on erilaisia tapoja toteuttaa samoja arkeen liittyviä asioita. Teemojen avulla jaetaan myös tietoa kulttuurien tavoista ja tottumuksista, mikä vähentää ennakkoluuloja.

Toimintamallin suunnittelemisen toinen tavoite oli edistää perheiden yhteistoimintaa. Saavuttaaksemme tavoitteen kehitimme viisi toimintakertaa, jotka sisälsivät toimintatuokion ja keskustelunaiheen. Tuokiot suunniteltiin tukemaan perheen yhteistä tekemistä, kun taas keskustelut suunniteltiin tukemaan perheiden välistä vuorovaikutusta. Mielestämme saavutimme molemmat tavoitteet hyvin ja onnistuimme kehittämään tarkoituksenmukaisen toimintamallin.

Koulutusmateriaalin laatimisen ensimmäisenä tavoitteena oli perehdyttää vapaaehtoiset monikulttuurisen perhekahvilan ohjaajiksi. Tämän vuoksi ohjaajan oppaan ja PowerPoint -esityksen tuli sisältää tietoa MLL:sta, vapaaehtoistoinnasta, monikulttuurisuudesta ja vertaistoiminnan ohjaamisesta. Toinen tavoite oli parantaa vapaaehtoisten valmiuksia kohdata eri kulttuureista kotoisin olevia perheitä. Ajatuksia herättävän materiaalin avulla vapaaehtoinen pohtii omaa suhdettaan monikulttuurisuuteen, mikä on edellytys kulttuurien avoimeen kohtaamiseen. PowerPoint – esitys sisältää tietoa eri kulttuurien tavoista ja

normeista, jotta kulttuurien kohtaaminen on helpompaa. Onnistuimme laatimaan perehdyttävän ja kohtaamista edistävän koulutusmateriaalin, jonka avulla vapaaehtoinen pystyy toimimaan monikulttuurisen perhekahvilan ohjaajana.

Toimintamallin suunnittelimme kehittämismenetelmien avulla, kun taas koulutusmateriaalin kehittämisessä käytimme kehittämismenetelmien lisäksi tietoperustan aiheita eri tavoin. Hyödynsimme Kulttuurien moninaisuus Suomessa – kappaleen sisältöä kehittäessämme osioita, joissa kerrottiin monikulttuurisuudesta ja sen kohtaamisesta. Lapsiperheet yhteiskunnassa – kappale osoitti kehittämishankkeen taustan ja tarpeen. Monikulttuurisen perhekahvilan sijoittuminen ennaltaehkäisevään lastensuojeluun kävi ilmi Lapsiperheiden tukeminen – kappaleessa. Vanhempien vertaistuki – kappaleen avulla kirjoitimme monikulttuurisen perhekahvilan vertaisryhmästä ja sen ohjaamisesta. Esittelimme Mannerheimin Lastensuojeluliittoa ja perhekahvilatoiminnan tehtävää sekä tavoitetta Mannerheimin Lastensuojeluliitto järjestönä – kappaleen pohjalta. Tämä osoittaa, että onnistuimme rajaamaan tietoperustamme kehittämishankkeen kannalta olennaisimpiin aiheisiin.

Kokonaisuudessaan kehittämismenetelmien käyttö onnistui mielestämme hyvin. Ne veivät kehittämishanketta eteenpäin, tuottivat tietoa toimijoiden näkemyksistä ja muokkasivat tuotoksiamme. Keskustelut sujuivat pääsääntöisesti hyvin ja niiden avulla toimijoiden toiveet ja mielipiteet tulivat esille. Kehittämishankkeen päättyessä pohdimme, että keskusteluja perheiden kanssa olisi voinut käydä useammin, sillä kehittämishankkeessamme perheiden mielipiteet, koskien toimintakertoja, jäivät vähäisiksi.

Toimintaan osallistumisen menetelmä onnistui koko kehittämishankkeen ajan suunnitellusti ja pystyimme hyödyntämään sitä kehittämisessä onnistuneesti. Osallistuimme aktiivisesti ja oma-aloitteisesti toimintaan ja saimme hyvää palautetta toimijoilta. Suurin osa palavereista sujui tavoitteiden mukaisesti ja vei hanketta eteenpäin. Muutaman palaverin jälkeen koimme, ettei palaverin tarkoitus toteutunut, niin kuin olimme suunnitelleet. Asiat saattoivat ”junnata” paikallaan tai kaikki osallistujat eivät ymmärtäneet palaverin tarkoitusta. Näihin tilanteisiin

olisi saattanut auttaa esimerkiksi esityslistat, joita emme käyttäneet jokaisessa palaverissa, ja tarkoituksen läpikäyminen palaverin alkaessa.

Olimme tyytyväisiä seinätyöskentelyyn ja sen tuottamiin materiaaleihin. Menetelmä toimi hyvin vapaan keskustelun tukena ja dokumentoinnin välineenä. Keskustelussa esiin nousseita asioita oli helppo hahmottaa seinällä, mikä auttoi tuotoksiin valittavien asioiden pohtimista. Pyramidityöskentely paljastui vaikeaksi kokeneiden työntekijöiden ja opiskelijoiden keskenään toteuttamana. Työskentely sujui itsenäisesti ja pareittain, mutta yhteisen pyramidin kokoaminen oli vaikeaa erilaisten käsitteiden ja näkökulmien käyttämisen vuoksi. Meidän näkökulmamme oli käytännöllinen, kun taas työntekijät pohtivat asioita yhteiskunnallisesta näkökulmasta. Näiden yhdistäminen onnistui osittain, mutta kokonaisuus oli koottu enimmäkseen työntekijöiden näkökulmasta. Alkuperäinen tärkeysjärjestys muuttui työntekijöiden kehittämään kolmitasoiseen pyramidiin, koska se oli heille ominaisempi tapa hahmottaa MLL:n toimintaa. Menetelmän käytöstä ei ollut tuotostemme kehittämisessä konkreettista apua, koska menetelmän tuottama materiaali oli laaja-alaista, MLL:n toimintaan liittyvää, eikä monikulttuuriseen perhekahvilaan keskittyvää.

10.2 Eettisyys ja luotettavuus

Eettisyyden päämääränä on oikean ja väärän erottaminen. Ammatillisella tasolla eettisyys tarkoittaa kykyä pohtia ja kyseenalaistaa omaa toimintaa. Kehittämistoiminnassa tulee tarkastella työkäytäntöjen eettisyyttä ja niiden perustumista hyvään elämään. (Talentia 2009, 6.) Uskomme, että kahdestaan tekeminen vahvasti eettistä kehittämistoimintaa, sillä omia valintoja ja mielipiteitä tuli aina perustella toiselle. Toisin kuin itsenäisessä työskentelyssä, nyt omat ajatukset ja pohdinnat tuli sanoittaa toiselle ymmärrettäväksi. Jokainen päätös oli huolellisesti mietitty sekä eettisyyden että luotettavuuden kannalta.

Tuotokset olivat luotettavia, sillä toimijat olivat mukana tuotosten kehittämisessä ja tarkastivat tuotosten oikeellisuuden useaan kertaan. Ohjaajan oppaaseen, jonka kehittämisessä käytettiin kirjallisuutta, liitettiin lähdeluettelo, mikä lisäsi

oppaan luotettavuutta. Saimme luvat valokuvien käyttämiseen tuotoksissa ja opinnäytetyöraportissa niissä esiintyviltä ihmisiltä.

10.3 Ammatillinen kasvu

Opimme kehittämishankkeen aikana vanhempien ja lasten kohtaamista. Halusimme kehittää omia taitojamme kohdata vanhempia ammatillisesti avoimessa vuorovaikutuksessa. Tämä vaati meiltä herkkyyttä tunnistaa vanhempien tarpeita ja taitoa säilyttää ammattilaisen rooli perhekahvilatyöntekijänä. Lasten kohtaaminen perhekahvilassa muutaman tunnin ajan ei mahdollistanut pitkäaikaisen suhteen luomista lapsiin. Vuorovaikutuksen laatu oli pinnallisempaa kuin esimerkiksi päiväkodissa. Lapset piti siis kohdata tässä ja nyt, minkä koimme aluksi haasteelliseksi, koska olimme tottuneet rakentamaan suhdetta lapsiin pidemmän aikaa. Opimme muodostamaan suhteen lapsiin nopeammin ja tiedostamaan suhteen lyhyen keston.

MLL:n Varsinais-Suomen piirissä toimimme moniammatillisissa tiimeissä perhekahviloissa ja piirin työntekijöiden kanssa. Opimme yhteistyön merkityksen eri tehtävistä vastaavien työntekijöiden kesken. Viimeisen vuoden opiskelijoina meille annettiin työyhteisössä paljon vastuuta, joten meitä pidettiin lähes ammattilaisina. Tästä saimme paljon itsevarmuutta ja halua todistaa olevamme luottamuksen arvoisia.

Kehittämishankkeessa kehityimme valintojamme perusteleviksi, vastuuta kantaviksi ja eettisiksi sosiaalialan työntekijöiksi. Opimme perustelemaan valintojamme toisillemme ja kehittämishankkeen toimijoille, sillä kehittämisen tuli perustua tietoon ja MLL:n toimintatapoihin. Kehittämishankkeessa meillä oli vastuu toiminnan suunnittelusta ja järjestämisestä sekä tuotosten kehittämisestä, joten opimme kantamaan vastuun omasta toiminnastamme. Opimme toimimaan eettisesti kehittäessämme luotettavaa ja eettistä toimintaa, joka oli suvaitsevaista ja kaikille avointa.

Verrattuna koko opiskeluaikaan, kasvoimme ammatillisesti eniten kehittämishankkeemme aikana. Oppimisprosessi oli pitkä ja sen aikana opimme paljon uusia asioita, joten nyt koemme olevamme valmiita astumaan työelämään ja kohtaamaan sen haasteet.

10.4 Kehittämisehdotukset

Kehittämisehdotuksina näemme markkinoinnin, toiminnan vakiinnuttamisen ja maahanmuuttajien osallistamisen suunnitteluun ja vapaaehtoistoimintaan. Huomasimme kehittämishankkeessa, että markkinoinnilla on suuri rooli kävijöiden saavuttamisessa ja toiminnan onnistumisessa. Sen tulee tapahtua laajalla alueella, jotta kohderyhmä tavoitetaan. Verkostoituminen on markkinoinnissa tärkeää, koska yhteistyökumppaneiden kautta saavutetaan myös sellaisia kävijöitä, joiden tavoittaminen muuten olisi haastavaa. Esimerkiksi suurin osa lapsiperheistä on neuvolan asiakkaita, joten verkostoitumalla neuvolan kanssa saavutetaan myös kotona lapsiaan hoitavat vanhemmat.

Kehittämishankkeessa pohdimme paljon kielen merkitystä kävijöiden saavuttamisessa. Suomen kielen rinnalla käytetään paljon englannin kieltä, mutta se ei riitä jokaisen maahanmuuttajakävijän tavoittamisessa, koska osa heistä saattaa ymmärtää vain omaa äidinkieltään. On hyvä selvittää alueen käytetyimmät kielet ja käyttää niitä markkinoinnissa, jotta mahdollisimman moni kohderyhmään kuuluva ymmärtää mainoksen sisällön.

Monikulttuurinen toiminta on ajankohtaista muuttuvassa yhteiskunnassa, joten Varsinais-Suomen piirin on tärkeää kehittää toimintaansa yhteiskunnan tarpeiden mukaiseksi. Monikulttuurisen perhekahvilatoiminnan vakiinnuttaminen MLL:n Varsinais-Suomen piiriin ja sen yhdistykseen on olennaista, koska toimintaa ei ollut ennen kehittämishankettamme. Toiminnan tarve on erityisen suuri Varissuon yhdistyksessä, jonka alueella asuu runsaasti maahanmuuttajia.

Koimme, että olisimme hyötyneet maahanmuuttajien näkemyksistä tuotosten kehittämisessä, mutta meillä ei ollut tähän mahdollisuutta. He tuovat myös ar-

vokasta osaamista vapaaehtoistoimintaan. Tämän vuoksi näemme maahanmuuttajien osallistamisen tärkeänä kehittämisehdotuksena jatkotyöskentelyyn. Heidän asiantuntijuuttaan tulee hyödyntää toiminnan suunnittelussa, ohjaamisessa ja kulttuurierojen käsittelyssä.

Lopuksi

Kehittämishankkeen aikana huomasimme maahanmuuttaja – käsitteen harhaanjohtavuuden. Monet käyttävät kyseistä sanaa arkipuheessaan, mutta he eivät osaa määritellä, kuka maahanmuuttaja lopulta on (Huttunen 2009, 117). Käsite on vakiintunut puhekielessä koskemaan vain Afrikan ja Lähi-idän maista kotoisin olevia maahanmuuttajia. Huomasimme tämän esimerkiksi työntekijöiden ennakkoluuloisesta asenteesta käsitettä kohtaan. Osa heistä ei ymmärtänyt käsitteen merkitystä tai sitä ei uskallettu käyttää, sillä sen uskottiin sulkevan osan mahdollisista kävijöistä toiminnan ulkopuolelle. Tämän vuoksi työntekijöiden ja vapaaehtoisten kouluttaminen monikulttuuriseen työhön on tärkeää ja ajankohtaista.

Havaitimme monikulttuurisen perhekahvilan tarpeellisuuden esimerkiksi tavallisissa perhekahviloissa, joissa kävi muuta kuin suomea puhuvia vanhempia. He eivät päässeet täysin mukaan ryhmän vuorovaikutukseen, koska valtaosa kävijöistä puhui keskenään suomea. On siis tärkeää järjestää monikulttuurista toimintaa, jossa on huomioitu kävijöiden erilaiset taustat sekä keskitytty yhteiseen tekemiseen ja vuorovaikutukseen.

Kehittämishanke vastasi MLL:n Varsinais-Suomen piirin tarpeeseen kehittää monikulttuurista toimintaa lapsiperheille. Siirrettävissä ja muokattavissa olevan toimintamallin ja koulutusmateriaalin avulla piiri pystyy toteuttamaan monikulttuurista perhekahvilaa piirissä ja sen yhdistyksissä.

LÄHTEET

- Alitolppa-Niitamo, A. 1993. Kun kulttuurit kohtaavat. Helsinki: Suomen mielenterveysseura. Sairaanhoidtajien koulutussäätiö.
- Alitolppa-Niitamo, A; Moallin M. & Novitsky, A. 2006. Ohjaajan opas. Monikulttuuriset vertaistuenryhmät. Ryhmämalli pikkulapsiperheiden vanhemmille. Helsinki: Väestöliitto.
- Broberg, M. 2010. Uusperheen voimavarat ja lasten hyvinvointi. Helsinki: Väestöliitto. Saatavissa myös <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/63343/diss2010broberg.pdf>.
- Cools, C.; Kahla, E. & Tuominen, R. 1998. Kasvotusten potilaan kanssa. Teoksessa Tuominen, R. (toim.) 1998. Kulttuurien kohtaaminen terveydenhuollossa. Helsinki: WSOY, 34–48.
- Forssén K.; Laine K. & Tähtinen J. 2002. Hyvinvoinnin tekijät ja uhat lapsuudessa. Teoksessa Juhila K.; Forsberg H. & Roivainen I. Marginaalit ja sosiaalityö. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 81–106.
- Grönfors, M. 1982. Kvalitatiiviset kenttätyömenetelmät. Helsinki: WSOY.
- Grönfors, M. 2007. Havaintojen teko aineistonkeräyksen menetelmänä. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Jyväskylä: PS-kustannus, 151–167.
- Heikkilä, E. (toim.) 2005. Monikulttuuriset avioliitot sillanrakentajina. Vuoden 2005 seminaariraportti. Web Reports No. 11. Turku: Siirtolaisuusinstituutti. Saatavissa myös <http://www.migrationinstitute.fi/pdf/webreports11.pdf>.
- Heikkinen, H. 2007. Toimintatutkimus - Toiminnan ja ajattelun taitoa. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Jyväskylä: PS-kustannus, 196–211.
- Heino, T. 2008. Lastensuojelun avohuolto ja perhetyö: kehitys, nykytila, haasteet ja kehittämissuhteet. Selvitys Lastensuojelun kehittämissuhteille. Helsinki: Stakes.
- Helminen, J. 2006. Onnen kehto vai kurjuuden alho? Suomalaisten lapsiperheiden arjen kurjistumisesta. Teoksessa Helminen, J. (toim.) Elämä koettelee, tuki kannattelee. Sosiaali- ja terveysalan työ monimuotoisissa perhesuhteissa. Jyväskylä: PS-kustannus, 15–36.
- Helsingin kaupunki, Sosiaalivirasto 2007. Lapsen hyvän kasvun ja kehityksen riskitekijöiden ja suojaavien tekijöiden tunnistaminen. Helsinki. Saatavissa myös http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/fff771004a176e1293ddfb3d8d1d4668/opas_risu_07.pdf?MOD=AJPERES.
- Helsingin Sanomat 2011. Muslimien pyhä kuukausi ramadan alkaa tänään. Viitattu 26.10.2011. Saatavissa myös <http://www.hs.fi/ulkomaat/artikkeli/Muslimien+pyh%C3%A4+kuukausi+ramadan+alkaa+t%C3%A4n%C3%A4n/1135268195936>
- Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2003. Tutki ja kirjoita. 10., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- Huttunen, L. 2009. Mikä ihmeen maahanmuuttaja? Teoksessa Keskinen, S.; Rastas, A. & Tuori, S. (toim.) 2009. En ole rasisti, mutta...Maahanmuutosta, monikulttuurisuudesta ja kritiikistä. Tampere: Vastapaino, 117–122.
- Ikäläinen, S.; Martiskainen, T. & Törrönen, M. 2003. Mangopuun juurelta kuusen katveeseen. Asiakkaana maahanmuuttajaperhe. Helsinki: Lastensuojelun keskusliitto.

Järvinen, R.; Lankinen, A.; Taajamo, T.; Veistilä, M. & Virolainen, A. 2007. Perheen parhaaksi. Perhetyön arkea. Helsinki: Edita.

Järvinen, R; Nordlund, A & Taajamo, T. 2006. Vertaisryhmän ohjaajakoulutus. Kouluttajan opas. Helsinki: Mannerheimin Lastensuojeluliitto.

Kalliola, T.; Kurki, A.; Salmi, M. & Tamminen-Vesterbacka, T. 2010. Matkalla ohjaajuuteen. Helsinki: Kirjapaja.

Kalliomaa, M. & Viinikka, A. (toim.) Vertaistuesta voimaa vanhemmuuteen – vertaistuen vaikutavuus ja mahdollisuudet vanhemmuuden tukena. Helsinki: Mannerheimin Lastensuojeluliitto.

Kanervo, S. & Saarinen, T. 2004. Kulttuurit keskuudessamme. Turku: Turun kaupungin kulttuurikeskus.

Karvonen, S.; Moisio, P. & Simpura, J. 2009. Suomalaisten hyvinvointi ja elinolot 2000-luvulla. Teoksessa Lammi-Taskula, J; Karvonen, S. & Ahlström, S. (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2009. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinninlaitos, 20–34. Saatavissa myös <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/0e6f5676-9ccf-4490-8496-45c7b3acce5f>.

Kettunen, T.; Ihalainen, J. & Heikkinen, H. 2001. Monimuotoinen sosiaaliturva. Helsinki: WSOY.

Keurulainen, M. 1998. Elämää perheinä 1990-luvun Suomessa. Tampere: Tampereen yliopisto.

Kuuskoski, E. 2003. Vertaistoiminta osana ihmisyyttä. Teoksessa Niemelä, J. & Dufva, V. (toim.) Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat. Sosiaali- ja terveysjärjestöt uudella vuosituhanella. Jyväskylä: PS-kustannus, 30–39.

Lainiala, L. 2010. Perhepolitiikan uudet tuulet – Perheen paluu. Perhebarometri 2010. Väestötutkimuslaitos – Katsauksia E 39/2010. Helsinki: Väestöliitto. Saatavissa http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/8293daa6d954caf091b38aaf2eabeb0c/1306324535/application/pdf/1019557/Perhebarometri%202010_net.pdf.

Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta 9.4.1999/493.

Lammi-Taskula, J. & Bardy, M. 2009. Vanhemmuuden ilot ja murheet. Teoksessa Lammi-Taskula, J.; Karvonen, S. & Ahlström, S. (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2009. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinninlaitos, 60–67. Saatavissa myös <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/0e6f5676-9ccf-4490-8496-45c7b3acce5f>.

Lammi-Taskula, J. & Salmi, M. 2009. Työ, perhe ja hyvinvointi. Teoksessa Lammi-Taskula, J.; Karvonen, S. & Ahlström, S. (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2009. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinninlaitos, 38–47. Saatavissa myös <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/0e6f5676-9ccf-4490-8496-45c7b3acce5f>.

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417.

Lehtinen, S-T. 1997. Vapaaehtoistoiminta – kasvava voimavara? Näkökulmia ammattityöhön. Helsinki: Kansalaisareena ry.

Lehtonen, M. 2009. Kouluttajan opas. Helsinki: Mannerheimin Lastensuojeluliitto.

Lehtonen, M. & Löytty, O. 2003. Miksi erilaisuus? Teoksessa Lehtonen, M. & Löytty, O. (toim.) Erilaisuus. Tampere: Vastapaino, 7–17.

Lidskog, R. & Deniz, F. 2009. Mångkulturalism- Socialt fenomen och politisk utmaning. Malmö: Liber AB.

Liebkind, K. 1994. Maahanmuuttajat ja kulttuurien kohtaaminen. Teoksessa Liebkind, K. (toim.) Maahanmuuttajat. Kulttuurien kohtaaminen Suomessa. Helsinki: Gaudeamus, 21–49.

Maahanmuuttovirasto 2011. Maahanmuuttaja. Viitattu 16.5.2011 <http://www.migri.fi> > Tietopankki > Sanasto > Maahanmuuttaja.

Martikainen, T. & Tiilikainen, M. 2008. Maahanmuuttajanaiset: Käsitteet, tutkimus ja haasteet. Teoksessa Martikainen, T. & Tiilikainen, M. (toim.) 2008. Maahanmuuttajanaiset; Kotoutuminen, perhe ja työ. Helsinki: Väestöliitto, 15-37.

Matinheikki-Kokko, K. 1994. Suomen pakolaisvastaanotto- periaatteet ja käytäntö. Teoksessa Liebkind, K. (toim.) 1994. Maahanmuuttajat. Kulttuurien kohtaaminen Suomessa. Helsinki: Gaudeamus, 82–127.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL) 2009a. Perhekahvilaopas. Helsinki: Mannerheimin Lastensuojeluliitto.

MLL 2009b. Kouluttajan opas. Helsinki: Mannerheimin Lastensuojeluliitto.

MLL 2011a. Perhekeskukset. Viitattu 15.10.2011 <http://varsinaisuusomenpiiri.mll.fi> > Lapsiperheille > Perhekeskukset.

MLL 2011b. Historia. MLL rakentaa Suomen ja sen lasten tulevaisuutta. Viitattu 16.5.2011 <http://mll.fi> > Tietoa MLL:sta > Historia.

MLL 2011c. Tietoa MLL:sta. Viitattu 16.5.2011 <http://mll.fi> > Tietoa MLL:sta.

MLL 2011d. Työtä lapsiperheiden hyväksi vuosikymmenittäin. Viitattu 6.7.2011 <http://mll.fi> > Tietoa MLL:sta > Historia > Työtä lapsiperheiden hyväksi vuosikymmenittäin.

MLL 2011e. Tietoa piiristä. Viitattu 16.5.2011 <http://varsinaissuomenpiirimll.fi> > Tietoa piiristä.

MLL 2011f. Toimintamuodot. Viitattu 16.5.2011 <http://varsinaissuomenpiirimll.fi> > Tietoa piiristä > Toimintamuodot.

MLL 2011g. Arvot, periaatteet ja päämäärät. Viitattu 29.10.2011 <http://pohjois-pohjanmaamll.fi> > Tietoa piiristä > Arvot, periaatteet ja päämäärät.

MLL 2011h. Perhekahvilat. Viitattu 17.5.2011 <http://varsinaissuomenpiirimll.fi> > Lapsiperheille > Perhekahvilat.

MLL 2011i. Vapaaehtoisena MLL:ssa. Luento 22.4.2011. Viitattu 17.5.2011.

MLL 2011j. Vapaaehtoisille. Viitattu 17.5.2011 <http://varsinaissuomenpiirimll.fi> > Vapaaehtoisille.

MLL 2011k. Perhetalo Heideken. Viitattu 1.9.2011 <http://varsinaissuomenpiiri.mll.fi> > Tietoa piiristä > Perhetalo Heideken.

MLL 2011l. Marakatin toukokuun ohjelma. Turku. Saatavissa <http://varsinaissuomenpiiri.fi> > Perhekeskus Marakatti > Marakatin toukokuun ohjelma.

Niemistö, R. 1998. Ryhmän luovuus ja kehitysehdot. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Paajanen, P. 2001. Lapsen vapaa-aika huoltajin silmin. Perhebarometri 2001. Väestöntutkimuslaitos. Katsauksia E 12/2001. Helsinki: Väestöliitto.

Paajanen, P. 2007. Mikä on minun perheeni? – Suomalaisten käsityksiä perheestä vuosilta 1997 ja 2007. Perhebarometri 2007. Väestöntutkimuslaitos. Katsauksia E 30/2007. Helsinki: Väestöliitto.

Paavola, H. & Talib, M-T. 2010. Kulttuurinen moninaisuus päiväkodissa ja koulussa. Jyväskylä: PS- kustannus.

Perhetalo Heideken 2011a. Perhetalo tänään. Viitattu 1.9.2011 <http://perhetaloheideken.fi> > Heideken tänään.

Perhetalo Heideken 2011b. Tavoitteet. Viitattu 1.9.2011 2011 <http://perhetaloheideken.fi> > Heideken tänään > Tavoitteet.

Perhetalo Heideken 2011c. Tule vapaaehtoiseksi! Auta lasta, nuorta ja lapsiperhettä. Turku: Perhetalo Heideken.

Pietilä-Hella, Riitta 2006. Perhekeskus –kohtaamisen tila ja paikka. Teoksessa Helminen, J. (toim.) Elämä koettelee, tuki kannattelee. Sosiaali- ja terveysalan työ monimuotoisissa perhesuhteissa. Jyväskylä: PS-kustannus, 63–78.

Rajala, O. 2011. Suomen kielen ummikon vaikea astua yhteiskuntaan. Turun Sanomat 21.10.2011.

Rantanen, T. & Toikko, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta: näkökulmia kehittämisssessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. Tampere: Tampereen Yliopisto.

Romano, D. 2008. Intercultural Marriage. USA: Intercultural Press.

Ruohonen, M. 2003. Järjestöt vapaaehtoistoiminnan areenoina ja mahdollistajina. Teoksessa Niemelä, J. & Dufva, V. (toim.) Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat. Sosiaali- ja terveysjärjestöt uudella vuosituhanella. Jyväskylä: PS-kustannus.

Räty, M. 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Helsinki: Tammi.

Rönkkö, L. & Rytönen, T. 2010. Monisäikeinen perhetyö. Helsinki: WSOY.

Satuli-Kukkonen, T. 2011. Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekahvilakysely kevät 2011. Helsinki: MLL.

Sisäasiainministeriö 2011. Kotouttaminen. Viitattu 15.10.2011 <http://www.intermin.fi> > Maahanmuutto > Kotouttaminen.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2005. Perhe – hanke. Perhepalvelujen kumppanuusohjelma. Helsinki. Saatavissa myös http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-3823.pdf&title=Perhe_hanke__Perhepalvelujen_kumppanuusohjelma_fi.pdf.

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto. Vertaistoiminnan perusteet. Viitattu 6.7.2011 <http://stkl.fi> > julkaisut > vertaistoiminnan perusteet.

Sosiaaliportti 2011a. Ehkäisevän lastensuojelun tavoitteet ja periaatteet. Viitattu 16.10.2011. <http://sosiaaliportti.fi> > Lastensuojelunkäsikirja > Ehkäisevä lastensuojelu > Ehkäisevän lastensuojelun tavoitteet ja periaatteet.

Sosiaaliportti 2011b. Lastensuojelun käsikirja. Viitattu 16.10.2011. <http://sosiaaliportti.fi> > Lastensuojelunkäsikirja > Ehkäisevä lastensuojelu.

Sosiaaliportti 2011c. Perhekeskus - perheiden kohtaamispaikka ja toimijoiden verkosto. Viitattu 17.5.2011 <http://sosiaaliportti.fi> > Perhekeskus > Perhekeskus.

Syrjälä, L. 1994. Toimintatutkimus ja opettajan ammatillinen kasvu. Teoksessa Syrjälä, L., Ahonen, S., Syrjäläinen, E. & Saari, S. Laadullisen tutkimuksen työtapoja. Helsinki: Kirjayhtymä Oy, 25–55.

Söderling, I. 1999. Perheitä meiltä ja muualta. Suomalaisten näkemyksiä omista ja maahanmuuttajien perheistä. Helsinki: Väestöliitto.

Talentia 2009. Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet. Helsinki: Talentia. Ammattieettinen lautakunta.

Tilastokeskus 2011. Ulkomaiden kansalaisten perheet vuosina 1995 ja 2009. Viitattu 14.5.2011 <http://tilastokeskus.fi> > Tilastot > Väestö > Perheet > 2009 > Ulkomaalaisten perheiden määrä kasvaa, osuus yhä pieni.

Tuominen, R. 1998. Omat ja oudot opit. Teoksessa Tuominen, R. 1998. Kulttuurien kohtaaminen terveydenhuollossa. Helsinki: WSOY, 19–34.

Turun kaupunki 2011. Muutoksen suunnat. Ajankohtaiskatsaus Turusta 2/2011. Turun kaupunki: Keskushallinto/Strategia ja viestintä.

Unesco 1995. Declaration of Principles on Tolerance. Paris: Unesco. Saatavissa myös <http://www.unesco.org/cpp/uk/declarations/tolerance.pdf>.

Unicef 2007. Child poverty in perspective: An overview of child well-being in rich countries. Florence: Unicef. Innocenti Research Centre. Saatavissa myös http://www.unicef-irc.org/publications/pdf/rc7_eng.pdf.

Wahlström, R. 1996. Suvaitsevaisuuteen kasvattaminen. Erilaisuus on rikkautta. Helsinki: WSOY.

Vilén, M.; Seppänen, P.; Tapio, N. & Toivanen, R. 2010. Kohtaamisia lapsiperheissä. Menetelmiä perhetyöhön. Helsinki: Kirjapaja.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Vuori, J. & Nätkin, R. (toim.) 2007. Perhetyön tieto. Tampere: Vastapaino.

Väestöliitto 2011. Maahanmuuttajaperheet. Viitattu 15.5.2011 <http://vaestoliitto.fi> > Tieto ja tutkimus > Tietoja ja linkkejä > Tilastotietoa > Maahanmuuttajat.

Yancey, G. & Lewis, R. 2009. Interracial families. Current concepts and controversies. New York: Routledge.

Muistiot

Palaveri 31.1.2011 klo 14–14.30

- paikalla Heidi, Jatta ja Katja (MLL:n edustaja)
- Perhetalo Heidekenillä
- Kerroimme omista opinnoistamme, harjoitteluista ja kiinnostuksesta MLL:ää kohtaan
- Katja kertoi Lastenkulttuuri kotoutumisen tukena -hankkeen, joka toimii pohjana opinnäytetyöllemme (hankkeelle on haettu rahoitusta OPM:ltä, mutta vielä ei ole herunut)
- Katja esitteli opinnäytetyöaiheen
- Kyselimme tarkentavia kysymyksiä toimeksiannosta
- Sovittiin että teemme harjoittelun perhekeskus Marakatissa ja muissa piirin yhdistyksissä
- kävimme läpi aikataulua (koska harjoittelu, varissuo syksyllä, opinnäytetyön aikataulu)
- sovittiin että lähetetään s-postitse suunnitelmia ja muita töitä oppariin liityen jotta Katja tietää missä mennää
- sovimme että lähetetään suunnitelma Katjalle kun se on valmis ja ollaan yhteyksissä

Palaveri 10.3.2011 klo 8.30–9.30

- paikalla Heidi, Jatta ja Katja (MLL:n edustaja)
- Perhetalo Heidekenillä
- allekirjoitettiin ja käytiin läpi harjoittelusuunnitelma ja opinnäytetyön toimeksiantosopimus
- harjoittelun tavoitteiden ja työtehtävien kirjaaminen harjoittelusuunnitelmaan
- käytiin läpi harjoittelun aikataulu kevään osalta
- sovittiin, että aloitetaan harjoittelu jo 28.3 osallistumalla Kansainväliseen perhekahvilatoimintaan

- sovittiin että osallistutaan Kevätilo-keräykseen harjoittelun aikana ja kerätään myös mahdollisesti kerääjäryhmä opiskelukavereista
- saatiin Perhekahvilaopas ja Keskusteluaineisto perhekahviloiden ja perhekeskusten käyttöön -ohjaajan opas
- kysyttiin mieltä askarruttavia asioita hankesuunnitelmasta nousevia kysymyksiä (mikä on meidän rooli hankkeessa -> keskeinen rooli, aikataulu -> toimintamalli keväällä, opas syksyllä, varissuon toiminta alkaa syksyllä, ketä on mukana hankkeessa -> koko työyhteisö ja erityisesti vapaaehtoistoiminnan ohjaaja Minna Maanpää ja työllistymisohjaaja (ei tiedossa kun vanha oli siirtynyt toisiin tehtäviin), raportointi- ja seurantamalli -> ne tulee MLL:lta)
- kysyttiin kansainvälisen kävijöistä -> lähinnä työn perässä tulleita perheitä (yliopistolle, Nokialle töihin), kävijämäärä -> n.10 henkilöä
- kysyttiin myös lupa-asioista -> ei tarvita mitään erikoista lupaa "ylemmältä taholta", mutta haastattelutilanteista täytyy kysyä haastateltavalta erikseen. valokuvaukseen tarvitaan kirjallinen lupa
- saatiin malliksi Vapaaehtoistoiminnan ohjauksen käsikirja koulutusmateriaali
- Katja sanoi että voimme lähettää mitä vain kysymyksiä sähköpostitse

Palaveri 10.5.2011 klo 13–14

- paikalla me, Katja ja Johanna
- esittelimme opparimme sisällön ja tarkoituksen
- saatiin hyvä palaute ja sisältö oli mll:n näköinen
- koulutuspaketti
 - materiaalikansio voisi olla sekä kirjallinen että sähköinen
 - suomeksi ja englanniksi
 - painotettiin selkeyttä ja käytännöllistä pakettia
 - teemat hyviä
 - kotoutumiseen liittyvä muu lisätieto (koulutuspolku, nettisivut, järjestöt)
- kysymykset käytiin läpi seinätyöskentelyn avulla (vastaukset paperilla)

- käyttimme pyramidityöskentelyä pohtiessamme 6 tärkeintä asiaa kv kahvilassa

Palaveri 10.8.2011 klo 14-15.30

- paikalla Katja, Jaana ja Minna, Jatta ja Heidi
- keskustelimme tulevasta iltamasta ja työntekijät kommentoivat ideoitamme ja antoivat vinkkejä (mm. ei kannata tilata taikuria -> nollabudjetti)
- uusi toimija Jaana Petäjoki, Työllisty järjestöön, joka maTouhulassa syksyn

2 puhelua Jaana Mäkisen kanssa iltamaan liittyen. Kuka hoitaa mitäkin, toimintapisteet, tarjoilut, aikataulu.

Iltama 22.8.2011 klo 16-19

- paikalla 2 perhettä (2 aikuista, 3 lasta)
- lapset viihtyivät
- tunnelma hyvä
- keskusteltiin avoimesti syistä, miksi iltamassa ei ollut porukkaa (mm. ramadan)
- kuntoutussäätiön työntekijä kertoi työstään
- vapaata keskustelua ja leikkiä oli paljon
- tuntui epäonnistumiselta, kun ei ollut paljon porukkaa
- mikä oli loppujen lopuksi yhdistyksen panos iltamaa? oltiinko mainostettu?
- oliko mainos tarpeeksi selvä että se on kaikille avoin? Varissuon Jaana ihmetteli
- tulostettiin vaikka kuinka paljon mainoksia, mutta kun pyydettiin niitä Varissuolta, että voitaisiin jakaa niitä, niin niitä ei löytynyt mistään.

Monikulttuurinen kahvila Mokka 29.8.2011 klo 10-13

- ensimmäinen kerta
- paikalla 2 uutta perhettä (2 aikuista, 4 lasta)

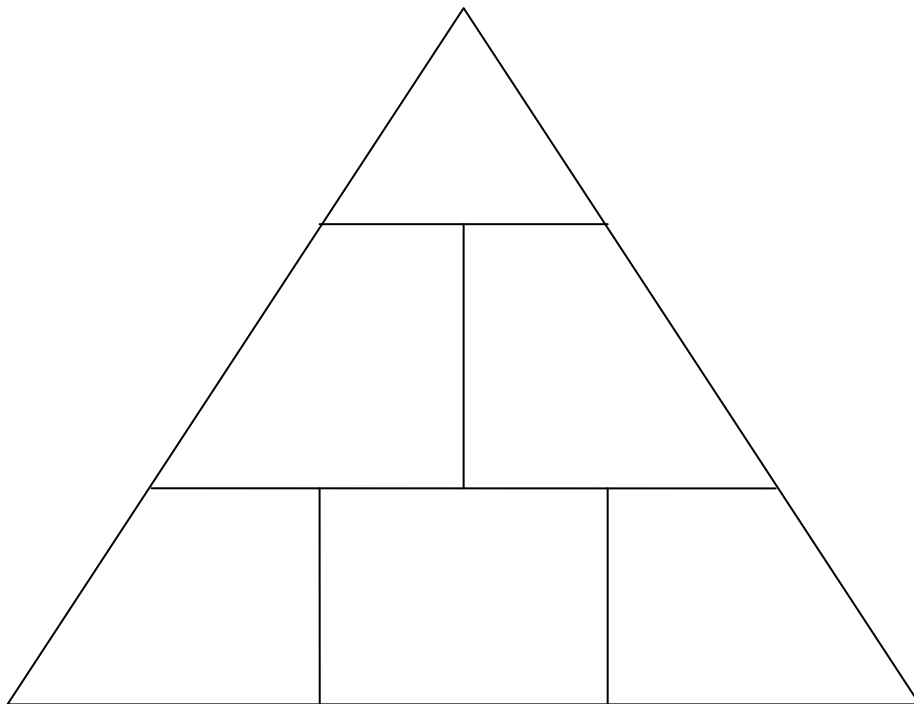
- leivottiin sämpylöitä -> lapsille eka kerta, ja tykkäsivät kovin
- piirrettiin ja leikittiin
- suunnitelmat uusiksi, sillä ei pidetty kiinni sovitusta (taikina ei ollut valmis -> 1 perhe ei ehtinyt leipomaan)
- Jaana Petäjoki kertoi meille vinkkejä markkinointipaikoista

Palaveri 22.9.2011 klo 9-10.30

- paikalla Katja, Johanna, Minna, Pipsa, Juhani ja me
- jokainen tutustui tuotoksiimme, jonka jälkeen käytiin läpi parannusehdotukset
- korjauksia:
 - otsikoita muutettiin
 - johdantoon ja mll-yleiskuvaukseen piti lisätä työn perustelu ja mll:n monikulttuurinen työ
 - maahanmuuttaja-käsite poistettiin
 - vertaisryhmä-osiota muokattiin
 - koulutusmateriaalin nimeksi muutettiin ohjaajan opas
- päätettiin yhdistää tuotokset ja poistaa ohjaajan oppaasta toimintamallikappale
- työntekijät olivat tyytyväisiä tuotoksiimme

Kysymyksiä kansainvälisestä perhekahvilasta

1. Minkälaista toimintaa sinun mielestäsi kv perhekahvilassa tulisi järjestää?
2. Miten monikulttuurisuus tulisi näkyä kv perhekahvilassa?
3. Miten kv perhekahvilan tulisi erota tavallisesta perhekahvilasta?
4. Miten markkinoisit kv perhekahvilaa?
5. Miten kehittäisit Marakatin kv kahvilan markkinointia? Onnistumiset, epäonnistumiset?
6. Mitä hyvää Marakatin kv kahvilassa on?
7. Entä mitä kehitettävää?
8. Millaisia asioita vapaaehtoisten kouluttamisessa pitäisi ottaa huomioon/painottaa?
9. Mitä eri teemoja koulutuksessa tulisi käsitellä?
10. Millaista palautetta kv kahvila on saanut? Miten palautetta on saatu, esim. kysely?
11. Etsi vähintään 1 vaihtoehtoinen nimi Kansainväliselle perhekahvilalle
12. Kirjoita pyramidiin 6 tärkeintä asiaa kansainvälisessä perhekahvilassa (ylimpänä tärkein)

Mainokset

Tervetuloa Monikulttuuriseen Iltamaan

ma 22.8.2011 klo 16 – 19
Perhekeskus Touhula
(Pelttarinkatu 4 A, Turku)

Luvassa on tietokilpailu, musiikkia, askartelua, kasvomaalausta ja mukavaa yhdessä oloa.

Osallistu myös arvontaan, jossa voit voittaa vapaalippuja Perhekeskus Touhulaan.

Iltamassa on tarjolla kahvia ja pientä syötävää.

Pääsymaksu Iltamaan on 3 euroa/perhe. Pääsymaksuun sisältyvät tarjoilut ja ohjelma.

Monikulttuurinen Iltama toteutuu yhteistyössä MLL:n Varsinais-Suomen piirin kanssa.

Iltaman järjestävät sosionomiopiskelijat Heidi Takaneva ja Jatta Saarela.

Monikulttuurinen Perhekahvila Mokka

Ensimmäinen kerta ma 29.8.2011

klo 10 – 13

**Perhekeskus Touhulassa
(Pelttarinkatu 4 A, Turku)**

Muut kokoontumiskerrat ovat
maanantaisin 5.9, 12.9 ja 19.9.

Mokka on kaikille avoin monikulttuurinen
perhekahvila, jossa leikitään ja puuhaillaan
yhdessä koko perheen kanssa.

Mokassa opetellaan leipomaan suomalaista pullaa ja lauletaan lauluja eri kulttuureista. Kahvilassa jokainen perhe saa oman kansion, johon kootaan muistot perhekahvilakäynneistä.

Perhekahvilamaksu on 3 euroa/perhe, mikä sisältää tarjoilut ja ohjelman.

Ryhmän vetäjinä toimivat sosionomiopiskelijat Heidi Takaneva ja Jatta Saarela.

Tervetuloa uuteen monikulttuuriseen perhekahvilaan!